

Četvrtak, 3. oktobar 2002.

Svedok Stjepan Mesić

Svedok C-037

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.10 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Program za danas je sledeći: da će svedok da bude ispitivan do 10.20, to smo već dogovorili. Zatim ćemo da napravimo pauzu do 10.50. U 10.50 ćemo da se pozabavimo pitanjem gospodina Vladimirova (Wladimiroff). Zatim ćemo da imamo ranijeg svedoka koji će da se vrati na unakrsno ispitivanje u toku današnjeg i sutrašnjeg dana. Zasedanje će da bude do 12.20, prekid rada, radi ručka, će da traje do 13.50. Zatim ćemo ponovo da zasedamo od 13.50 do 15.20. Imaćemo desetominutnu pauzu i zasedaćemo ponovo od 15.30 do 16.30. Sutra ujutro ćemo da zasedamo četiri sata, između 9.00 i 13.00, sa regularnim pauzama. Završićemo sutra u 13.00, kada će da se završi ispitivanje prethodnog svedoka. Sada, kao što smo rekli, unakrsno ispitivanje ovog svedoka još jedan sat, gospodine Miloševiću. Izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mesiću, tokom prošla dva dana govorili ste dosta o Velikoj Srbiji. Da li znate da je Velika Srbija kreacija Austro-Ugarske (Austro-Hungary) imperije iz prethodnog veka i da je korišćena isključivo, kao sredstvo anti-srpske propagande i da nikad nije bilo programa, da ni jedna vlada Srbije, nikada nije imala tu vrstu programa, od trenutka kada je Srbija nastala, do danas? Da li ste svesni toga?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Znam puno stvari iz istorije, ali ovde smo iz drugog razloga: da Velika Srbija nije bila u pitanju, zašto su onda divizije garde, pod komandom vrhovne komande, direktno podređene Blagoju

Adžiću, napale Vukovar? Zašto je 252. oklopna brigada iz Kraljeva, iz Kraljeva, molim vas, krenula na Vukovar? Zašto je 220. oklopna brigada iz Niša napala Vukovar? Zašto su Druga i Treća brigada garde napale Vukovar? One su bile po komandom Šljivančanina, Mrkšića i Radića, kao što se dobro zna. Zašto su Bijeli orlovi došli, Dušan Silni, pod komandom Ražnatovića, Arkana?

SUDIJA MEJ: Gospodine Mesiću, prekinuću vas. Da li ja dobro razumem iz tog odgovora da je to zaključak koji ste vi izvukli iz događaja koji su se desili?

SVEDOK MESIĆ: Oni su primenjivali plan za stvaranje Velike Srbije. To su bile jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova, jedinice za specijalna dejstva Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije i Teritorijalna Odbrana Srbije, sve pod komandom, na kraju, Slobodana Miloševića, ovde optuženog. Plan za stvaranje Velike Srbije je počeo od Vukovara. Ne želim da ulazim u austro-ugarsku propagandu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mesiću, kao što znate, ja sam bio predsednik Srbije. Juče me je gospodin Mej (May) pitao o Vukovaru i rekao sam mu da nisam znao za to. Bio sam predsednik Srbije. A vi ste, gospodine Mesiću, zar to nije tačno, ste napali, u skladu sa vašom odlukom JNA, gde god je bila stacionirana, koja je bila na teritoriji Jugoslavije. Vi ste izazvali sve uništavanje i ubijanje. Da li je to tačno ili nije, gospodine Mesiću?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Optuženi iznosi zaključke kojih se čak ni David Koperfeld (David Copperfield) ne bi zastidio. Hrvatska se branila od JNA, jer je JNA naoružavala one koji su napadali Hrvatsku, hrvatsku državu i hrvatsku Vladu. Hrvatska se branila, jer je JNA, pod kontrolom optuženog, napadala hrvatsku teritoriju. Niko nije napadao kasarne. One su, jednostavno, bile blokirane, opkoljene, da se spiječi napad na njih.

SUDIJA MEJ: Da li je to tačno ili nije ... U svakom slučaju možemo li da se pozabavimo nečim konkretnijim? Bavimo se generalnim stvarima, a to zaista ne pomaže Pretresnom veću da iskoristi ovu veoma opštu diskusiju. Možda vi možete da nam pomognete? Pošto je plan za Veliku Srbiju pominjan, gospodine Mesiću, da li ste čuli optuženog ili bilo koga u vođstvu JNA iz Republike Srbije da govori o takvom planu? Samo trenutak, gospodine Miloševiću, mislim da je poređenje sa Dejvidom Koperfeldom trebalo da bude, verovatno, sa Mikaberom (Micawber), mada ja ne znam da li sam u pravu ili ne. Da li možemo da budemo malo konkretniji u ovom razgovoru. Govorite previše

generalno, što uopšte ne pomaže Pretresnom veću. Možda biste mogli malo da nam pomognete da ovo razjasnimo. Radi se o planu stvaranja Velike Srbije, gospodine Mesiću. Da li ste čuli optuženog ili bilo koga u rukovodstvu u JNA ili Republike Srbije, da govori o takvom planu?

SVEDOK MESIĆ: Točno je, nije se govorilo o stvaranju Velike Srbije. Takav zaključak sigurno ne postoji, makar koliko ja znam, ali je posao na stvaranju Velike Srbije bio na djelu u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini. Taj posao se odvijao i ja upravo to potvrđujem kroz ono što je djelovala jugoslavenska armija, Teritorijalna obrana i ilegalne, u stvari, za Srbiju legalne paravojne organizacije koje su bile mobilizirane u centrima u Srbiji. One su bile trenirane u centrima u Srbiji, a nakon što je pao Vukovar, svi i muškarci, žene i djeca, one koje nisu poubijali u Ovčari, otišli su u logore u Srbiji, sve do Niša.

SUDIJA MEJ: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To očigledno nije tačno. Hajdemo da, da ne biste nam ovde ponovo objašnjavali o Velikoj Srbiji, o kojoj i sami sad kažete da niko nije govorio. Vi ste juče govorili o tome kako dobro vidite vreme, dakle, do reagovanja Srba došlo u avgustu 1990. godine. Govorili ste o "balvan revoluciji". I vi tvrdite da je do sukoba dolazilo zbog toga što je bio taj plan Velike Srbije za koji i sami sad kažete da niko nije pominjao i da je plan Velike Srbije razbio Jugoslaviju. E sad moje pitanje glasi: da li je vaša vlast, vi ste bili prvi predsednik hrvatske Vlade posle izbora, pobede HDZ-a, a koja je zavela teror nad srpskim stanovništvom, to uradila pre avgusta 1990. godine?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Nikakvog terora u Hrvatskoj nije bilo. Ja sam rekao bilo je neprihvatljivih poruka. To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakvih poruka? Molim vas, evo samo da vas podsetim. Pazite, taj talas koji je išao, antisrpski i nacionalistički, koji je podsećao na 1941. godinu, pa 1971. godinu, pa dalje, na primer, evo, 12. mart "u pismu predsedniku Predsjedništva Hrvatske, general-pukovnik u penziji, Milan Žeželj, podneo ostavku na članstvo u Savetu Republike Hrvatske zbog blagonaklonog gledanja na povampirenje ustaštva, zbog toga što je Predsjedništvo Hrvatske dozvolilo da srpski deo stanovništva bude šikaniran i da mu jezik bude izbačen iz Ustava i zbog toga se koristi svaka prilika za izvrstanje činjenica i osudu Srba u Hrvatskoj. To vam je 1990. godina, mart. Srbi

su se pobunili, kažete, postavili balvane da zapreče da ih vaša policija ne pobije u avgustu. 27. marta Jasenovac. Najveće stratište na Balkanu, 700.000 Srba i Jevreja i Cigana su ustaše pobili u Jasenovcu, kao što dobro znate. Jasenovac 27. marta sa skupa u Jasenovcu, preživeli ...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ovde se bavimo konkretnim stvarima i pitanjima, a ne govorima. Molim vas da krenete dalje na neku drugu temu. Mislim da smo ovu temu iscrpili. Već smo je obrađivali nekoliko puta i juče i danas. Vaše vreme je ograničeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ograničite vreme i gospodinu Mesiću. Ja svoje vreme vrlo racionalno koristim. Znači, proleće ...

SUDIJA MEJ: Ne, ne, ako ne budete postavljali razumna pitanja, ovo ćemo da prekinemo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitanje, gospodine Mej, je da mi kaže zašto su jasenovački preživeli logoraši napisali u poruci: "Izašli smo iz jednog pakla i ne bismo želeli da zlo dožive naša deca i unuci. Osobito nas je ogorčilo mišljenje da je Nezavisna Država Hrvatska bila povijesni interes hrvatskog naroda". Nezavisna država Hrvatska. Gospodine Mesiću, jeste li vi ...

SUDIJA MEJ: Svedok ne može da odgovori na pitanje zašto je to pismo napisano. Moraćete da izvodite dokaze o tome. Koje je vaše sledeće pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Moje pitanje je da li ste vi u vašem programu Hrvatske demokratske zajednice napisali upravo to sve o prilici istorijskoj, da hrvatski narod stvori svoju državu i krenuli u taj pogrom na Srbe: "17. lipnja (jun) 1989. godine utemeljena je Hrvatska demokratska zajednica", utemeljena, evo ga program vaše Hrvatske demokratske zajednice, utemeljena 17. lipnja (jun) 1989. godine sa ovim, sa ovim ciljevima? Pa je li, je li neka, je li, jesu li se Srbi pobunili, dakle, pre toga, pa ste vi to radili, ili je to posle? Kako može ono šta se desilo posle da izazove ono šta se desilo pre?

SUDIJA MEJ: U redu. Tu ima nekoliko pitanja u jednom. Prva tvrdnja je da ste Vi započeli neki program, mislim da ste, gospodine Mesiću, već govorili o tome, ali pošto je ovo sad formulisano na ovaj način, trebalo bi da imate priliku da odgovorite.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja sam na ovo pitanje odgovorio, ali mogu još jednom. Hrvatski narod imao je pravo na samostalnost kao što to ima i finski, kao što to imaju i Srbi. Imaju pravo na osamostaljenje i oni su to osamostaljenje iskoristili, jer Jugoslavija nije imala integrativnih faktora. Hrvatska je htjela da do rastavljanja, odnosno, do razdruživanja dođe mirnim putem i zato je nudila konfederalan model. Ja sam to vrlo jasno rekao. Drugo sam rekao, Hrvatska bi u osnovi imala antifašističku Hrvatsku, stvorenu u Drugom svjetskom ratu. I ova današnja Hrvatska je na osnovama antifašističke Hrvatske. Nezavisna hrvatska država nije bila niti hrvatska, niti nezavisna. Ona je bila tvorevina koju su stvorili kvislinzi. Imala je zločine i za zločine se odgovaralo. Povezivati danas Neovisnu Državu Hrvatsku sa današnjom Hrvatskom može samo biti u interesu nečije propagande. Inače, Hrvatska, ova današnja demokratska i pravna, nema nikakve veze sa Neovisnom Državom Hrvatskom. Rekao sam i ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mesiću ...

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: ... još jednom ponavljam, bilo je pogrešnih poruka, ali to se moralo riješavati kroz institucije hrvatske države, a ne da Srbi izabrani u hrvatski Parlament, napuste hrvatski Parlament kad se moraju identificirati problemi i riješavati problemi, jer što su oni htjeli, htjeli su upravo to zbog čega je danas ovdje optuženi Milošević: odvojiti dijelove Hrvatske, ali nisu se oni pobunili, njih su drugi pobunili. Oni koji su htjeli napraviti granicu, a vrlo dobro optuženi zna, Virovitica - Karlovac - Karlobag i uzeti dijelove Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To ste rekli 90 puta, dajte da ...

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: 150 puta, kažu stari Latini "o istom uvijek isto".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, vi zamerate srpskim poslanicima, ne ulazim ja u vaše unutrašnje stvari i u vašem Parlamentu, ali vi zamerate srpskim poslanicima što su napustili Parlament, da ne bi rešavali probleme, a trebalo ih je tamo rešavati. Je l' tako, gospodine Mesiću? A ne zamerate sebi što ste napustili Predsedništvo Jugoslavije, najviši organ Jugoslavije u kome je trebalo rešavati probleme i vi ste to Predsedništvo namerno uveli u tu, u to stanje da ga zovete "krnje Predsedništvo", svojim izlaskom iz njega i povlačenjem onih koji su vas sledili? Sve vaše priče o Velikoj Srbiji su bile izgovor upravo za vaš plan. Za obezglavlivanje ...

TUŽILAC NAJS: Žao mi je što prekidam, ali da li bi svjedok mogao da odgovori na to pitanje?

SUDIJA MEJ: Koje je to bilo pitanje?

TUŽILAC NAJS: Tvrdi se da je on izašao iz Predsedništva Jugoslavije, da ga je napustio.

SUDIJA MEJ: Mislim da je odgovorio nekoliko puta, ali naravno da može. Tvrdnja koju vam iznosi optuženi je da ste vi napustili Parlament, ali vi ste, zapravo, izašli iz Predsedništva. Možete li to da objasnite?

SVEDOK MESIĆ: Rado ću odgovoriti i drago mi je da je pitanje postavljeno. Hrvatska je proglasila samostalnost u dogovoru s međunarodnom zajednicom. Hrvatska prolongira provođenje svoje odluke računajući da će u roku od tri mjeseca doći do političkog rješenja, da dođemo do modela kako da pređemo iz one federacije koja više nije funkcionirala, u nešto drugo. Mi smo rekli konfederalan model. A ako on ne funkcionira, svako ide svojim putem, ali kao samostalna država, bez rata..

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mesiću, to smo čuli, to smo čuli ...

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To smo čuli i zato ja to ponavljam, zato ja to ponavljam i ako su protekla ta tri mjeseca, kada više Predsjedništva nema, kada je Hrvatska samostalna, ja nemam više što tražiti u Predsjedništvu. Pa ja nisam došao u Predsjedništvo Jugoslavije svojom voljom. Upravo, ja sam došao odlukom hrvatskog Parlamenta. I ako Predsjedništva više nema, moj jedini zadatak vatiti se u Parlament i reći da više nemam posla u Beogradu. To se upravo dogodilo. Ne znam čime sam ja srušio Jugoslaviju?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mesiću, pa naravno da ste je srušili ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je sporno, da li je sporno, gospodine Mesiću, masovno otpuštanje sa posla, iz policije, medija, zdravstva, javnih službi Srba, sve je bilo pre nego što su oni reagovali ...

SUDIJA MEJ: Ne, svjedok, svjedok je već odgovarao na ta pitanja koja ste juče postavljali, on je odgovarao na njih. Morate danas da ga pitate nešto drugo, ako želite da nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pitam drugo jer se radi o tome da nije moguće, ako se slože vremena, onda se vidi da je reagovanje Srba u Hrvatskoj bilo reagovanje na pogrom koji je pokrenut protiv njih.

SUDIJA MEJ: Ne. Vidite, gospodine Miloševiću, možete da postavljate pitanja o onome šta je govorio svjedok, ali ne možete stalno da vrtite jedan te isti materijal, jednu te istu ploču. Imate još 10 minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Izjava lorda Karingtona (Peter Carrington) koji je rekao "bili smo pred rešenjem", sad govorite o političkom rešenju, "pred rešenjem problema Krajine i Slavonije kada je Nemačka (Germany) priznala Hrvatsku u njenim granicama i srušila mirovni proces. Hrvatska više nije imala interesa za bilo kakvim mirovnim razgovorima, prevremenim priznavanjem koje je proizvelo sve ovo šta se dogodilo." Da li se sećate te izjave? Da li mislite da i on nije u pravu?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Nije prva Njemačka priznala Hrvatsku, priznao je Island (Island), ali i Island i Njemačka i sve zemlje koje su priznale Hrvatsku i Sloveniju i kasnije Bosnu i Hercegovinu priznali su realnost, jer Srbija nije prihvaćala dogovore. Srbija na čelu sa optuženim išla je u promjenu granica republika ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je to ...

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: ... u tome je cijeli problem, jer ako je bilo otpuštanja sa posla, ja ponovo ponavljam da li onda treba Vukovar razarati, da li treba doći, doći divizije koje ...

SUDIJA MEJ: U redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sukobi sa JNA su bili, a ne sa Srbijom, a sukobi sa JNA na teritoriji Jugoslavije, na hrvatskom delu jugoslovenske teritorije su prouzrokovani vašim nasiljem, a ne nasiljem JNA. Međutim, moje pitanje glasi: da li su Srbi prihvatili Vensov plan (Vance Plan) i zaštićene zone "Sever", "Jug", "Istok", "Zapad" i tako dalje? Da li je to tačno ili nije, gospo-

dine Mesiću? Da li je to bilo na kraju 1991. godine, početkom 1992. godine? Je li to tačno, gospodine Mesiću?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Tačno. Postojao je Vensov, Vens - Ovenov plan (Vance - Owen Plan) ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To nije Vens - Ovenov, nego Vensov plan, kada su ...

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Dobro, prvo Vensov, onda Vens - Ovenov ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... stvorene UNPA zone (United Nations Protected Area), to nema veze sa Vensovim - Ovenovim planom ...

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Tačno i Hrvatska je poštivala UNPA zone i one su bile zaštićene ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi, znači, kažete da ste poštovali UNPA zone, a sve napade ste izvršili upravo na zone Ujedinjenih nacija (United Nations). Sve napade. Evo vam, knjiga o Miljevačkom platou sa slikama i leševima, knjiga o Maslenici, takođe, ovo vam je 1992. godine, ovo vam je 1993. godine, egzodus 1995. godine, nestala lica, Zapadna Slavonija 1995. godine. Svi napadi su izvršeni na zone pod zaštitom Ujedinjenih nacija. Kako objašnjavate, gospodine Mesiću, da ste sve zone Ujedinjenih Nacija ...

prevodioci: Molimo govornike da prave pauze između pitanja i odgovora radi prevoda i da govore sporije.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Samo trenutak. Prevodioci nas mole da vas podsetimo da usporite malo. I optuženog i svedoka. Gospodine Mesiću, tvrdi se da je bilo napada na zaštićene zone. Možda biste mogli na to da odgovorite?

SVEDOK MESIĆ: Bilo je samo odgovora na napade. Hrvatska je morala uspostaviti promet na svojim cestama. Hrvatska je morala osigurati život u svojim gradovima, a oni su bili napadani. Napadani na svim prometnicama u Hrvatskoj, a Maslenica, poznato je, to je, to je prostor iznad Jadranske magistrale, gdje je bila praktično presječena Hrvatska i Hrvatska je morala osigurati promet.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mesiću, gospodine Mesiću, ja tvrdim, dakle, da su Srbi prihvatili Vensov plan, da su izvršili demilitarizaciju, da su ih čuvali Ujedinjene nacije i da ste ih napali i isterali iz zona pod zaštitom Ujedinjenih nacija. I to su istorijske činjenice. Da li vi to poričete? Da li vi tvrdite da nije tako?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Svakako da poričem, jer, jednostavno, o razoružanju ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, odlično ...

SUDIJA MEJ: Dozvolite svedoku da završi, da da svoje objašnjenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mesiću ...

SUDIJA MEJ: Dovolite svedoku da završi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Čujem, gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Da li želite nešto da dodate, gospodine Mesiću, o zaštićenim zonama?

SVEDOK MESIĆ: Točno, da razoružanje nije izvršeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mesiću, nećemo da se bavimo time da li su i ja nemam vremena da prikazujem ni ove knjige ni ove strahote, da li su Srbi poštovali zone pod zaštitom Ujedinjenih nacija ili ne, jer je jasno da jesu i jasno je da vi niste, pa moram ipak da idem odavde ...

SUDIJA MEJ: Postavite pitanje. Postavite pitanje. Vi ne svedočite ovde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste na čelo Predsedništva došli 1. jula 1991. godine. Za tri meseca, do 1. oktobra održali ste 15 sednica ovog najvišeg organa federacije na kojima se raspravljalo o zaustavljanju neprijateljstava, o mirnom rešenju nastale jugoslovenske krize. Ni na jednoj od tih sednica ja nisam prisustvovao, vi ste pozivali predsednike republika vrlo retko. Ovih 15 o kojima govorim, da li je bilo koji član Predsedništva SFRJ, iz kako ste ga nazvali, prosrpskog bloka, bio protiv zaustavljanja neprijateljstava i

mirnog rešenja nastalih sukoba, na tih 15 sednica vaših? Da li je i jedan od njih bio protiv?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Bilo je čak i formirana komisija za zaustavljanje neprijateljstava na čelu sa Brankom Kostićem, članom Predsjedništva, potpredsjednikom. Ta komisija je, u stvari, bila komisija za raspirivanje rata i ona se tako vladala, a podršku je imala u "srpskom bloku" kojeg je vodio Borisav Jović, a on opet je bio na direktnoj vezi sa optuženim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi hoćete da kažete da su se oni usprotivili mirnom rešenju i da nisu želeli mirno rešenje?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Tačno. Upravo to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zapisnik koji ste vi ovde dali pokazuje da su 1. oktobra bili prisutni šestorica članova Predsedništva, ovo samo da vas ispravim od juče, a odluka o demobilizaciji svih oružanih sastava na teritoriji SFRJ, osim JNA, i redovnog mirnodopskog sastava milicije, odnosno policije do 18. jula 1991. godine u 24.00, potpisali ste lično vi, gopodine Mesiću. Lično vi. Vi ste potpisali odluku u ime Predsedništva SFRJ, dakle da se razoružaju svi osim JNA i mirnodopskog sastava policije, a naoružali ste vaše, kako su ih zvali, "zenge" i razne paravojne formacije koje su harale i ubijale širom Hrvatske, a postoje dokazi ...

SUDIJA MEJ: Gospodine Milošević, morate da omogućite svedoku da odgovori. Gospodine Mesiću. Ne, ne, već govorite dugo. Gospodine Mesiću, ovde se sada tvrdi da ste vi sve razoružali osim pripadnike Zbora narodne garde?

SVEDOK MESIĆ: Optuženi vrlo dobro zna da se ovde radi o ilegalnim paravojnim organizacijama koje je trebalo razoružati i ja se sa tim slažem. Međutim, Zbor narodne garde nije ilegalna paravojna organizacija, nego je institucija uspostavljena u Ministarstvu unutarnjih poslova, ali koja je bila naoružana. Dakle, to je legalna organizacija, a ne ilegalna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mesiću, tačka 1 odluke koju ste vi potpisali, glasi: "Demobilisati sve oružane sastave na teritoriji SFRJugoslavije osim JNA i redovnog mirnodopskog sastava milicije", odnosno policije, "do 18. jula 1991. godine u 24.00." Znači ne kaže se legalnih, ilegalnih, nego se kaže, svi oružani sastavi osim vojske i policije. Vi ste potpisali

tu odluku, sada tvrdite da je pošto je Zbor narodne garde, kako možete ...

SUDIJA MEJ: Morate da postavite pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vama su bili poznati zločini. Iz izveštaja Stjepana Hercoga koji je inače objavio 2002. godine, januara 29., to je vaš "Novi list", piše: "Postoje sigurni podaci o nezakonitim uhićenjima mirnih građana srpske nacionalnosti koji se odvođe i za koje nitko ne zna da li su živi ili mrtvi". To se odnosi na likvidaciju Srba 1991. godine. Kaže se da je upućeno Službi za zaštitu ustavnog porijekta, Tuđmanu, vama i tako dalje. Vi ste to sve znali, gospodine Mesiću. Je l' to tako?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Meni takav dopis nije upućen, a ja sam ga, nakon što sam izabran na ovu funkciju, našao. Hrvatska nije uvijek funkcionirala kao pravna država. Ona danas funkcionira i za te zločine vodi se istraga. Ako je točno ono što je utvrdio tada gospodin Stjepan Herceg, krivci će odgovarati. Danas je Hrvatska pravna država.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mesiću, ne pitam vas ja ništa za danas. Vi stalno objašnjavate vreme u kome ste odgovorni za zločine počinjene nad Srbima, da je to, ne znam, Parlament odlučio, vi se ne pitate, da ste vi predsednik ...

SUDIJA MEJ: Ne, ne. Gospodine Miloševiću, ponovo se vrtimo u krug. Sve smo ovo već čuli. Možete da pitate još dva pitanja, ako želite. To moraju da budu nova pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja sam upravo ovo postavio pitanje. Da li je gospodin Mesić bio nevidljivi čovek, neki koji nije bio u tom vrhu, koji je odgovoran za ove zločine ili je, ili smatra sebe suodgovornim za ove zločine protiv, protiv Jugoslavije?

SUDIJA MEJ: Na to pitanje je već nekoliko puta odgovorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako mi dajete još dva pitanja, onda ću postaviti, evo, sledeća dva: da li je tačno da je upravo ta ista JNA, na čijem ste se čelu kolektivnog vrhovnog komandanta vi nalazili, pristala na poznatih 14 prekida primirja u toku tih dejstava, a sve je tražila Hrvatska strana? Da li to najbolje legitimiše odnos, upravo tog vojnog vrha koji vi osporavate, štab

Vrhovne komande koji je osnovan 1987. godine odlukom Predsedništva, znači ne neustavno, da li najbolje legitimise odnos prema Predsedništvu SFRJ, da se zaustave oružana sukobljavanja i pređe na traženje mirnog rešenja? U svakom tom slučaju vojska je prihvatila vaše zahteve i u njihovim izveštajima koje sam ja ovde dobio, stoji da nigde nisu otvarali vatru gde nisu bili napadnuti. Kako?

SUDIJA MEJ: U redu. Neka sada svedok odgovori.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ovde ne utvrđujemo negativne činjenice. Govorimo o pozitivnim činjenicama, a to znači da štab Vrhovne komande može biti stavljen u funkciju samo ako je rat ...

SUDIJA MEJ: Izgleda da smo izgubili prevod. Sada je u redu. Nastavimo.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Štab Vrhovne komande može biti aktiviran samo u slučaju rata i samo u slučaju neposredne ratne opasnosti. Odkuku o tome donosi Predsjedništvo Jugoslavije. Takva odluka nikad nije donesena. Što se tiče primirja, do njih je dolazilo, koliko ja znam, također 14 puta, ne ulazim u to tko je tražio primirje. Dolazilo je do primirja, ali vojska je radila zadatak koji je dobila: pokriti prostor koji su paravojne organizacije prije toga stavile pod svoju kontrolu i izbacila nesrpsko stanovništvo sa tog prostora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, imam samo, znači, pravo na još jedno pitanje. Taj prostor o kome govorite su bile zaštićene zone Ujedinjenih nacija posle toga, a ja vidim da ste vi vrlo dobro naučili ovu zaista žalosno sastavljenu optužnicu. Moje pitanje glasi: da li vi verujete da sada, gospodine Mesiću, radeći za ovaj nelegalni Sud možete da izbegnete krivičnu odgovornost za zločine počinjene ...

SUDIJA MEJ: To nije prikladno pitanje. Svedok je, kao prvo, ovde u ulozi svedoka, pred ovim Tribunalom. On ne radi za Tribunal, čega ste vi itekako svesni. Izvolite, gospodine Tapuškiću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala, časne sudije. Iz obilja ovog materijala meni je zaista bilo teško da se odlučim šta da izaberem da bi to bilo predmet nekih mojih intervencija kao amikusa i odlučio sam se za dve stranice celokupnog tog materijala i zato bih molio Tužilaštvo da se pripremi, jer

ću tražiti da se to uvede kao dokaz. To je iskaz gospodina Mesića koji je dao marta 1998. godine pred istražiteljima Haškog tribunala, tako da ne mogu da se bavim onim iskazom koji čak ima preko 20 stranica i Dokmanovićevim iskazom u *Predmetu Dokmanović*, sem fragmentarno. Ono što bih vas, gospodine Mesiću, prvo pitao je ovo, kao nekakvo uvodno pitanje, a tiče se onog dogašaja u Karađorđevu. Vi ste rekli da ste hteli da organizujete sastanak vas i Tuđmana i Jovića i Miloševića. Predložili ste to Tuđmanu, a na sastanak je otišao samo Tuđman, je li tako?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da ste se vi u svim stvarima koje su vezane i za sudbinu Hrvatske uvek konsultovali sa predsednikom republike, ali da ste uvek držali do svog mišljenja?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja sam u Predsjedništvu Jugoslavije zastupao interese Republike Hrvatske, a iznosio sam svoja mišljenja.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Vi ste juče rekli, govorili ste o tome da je cela vaša porodica bila u partizanima, to ste kazali i kada ste bili ispitivani kao svedok u *Predmetu Dokmanović*. Na jednom mestu rekli ste doslovce: "Moj otac i njegovih petoro braće i moja cela familija, uključujući i mene, svi smo mi bili sa partizanima" i ja to znam i da vam je 11 rođaka poginulo. Ja neću da vas pitam o stvarima koje će biti predmet ovoga Suda, o žrtvama u logorima za vreme Drugog svetskog rata, ali pitao bih vas, s obzirom da je cela vaša porodica bila u partizanima, sledeće: da li je tačno da je u Drugom svetskom ratu od svih naroda koji su živeli na tim prostorima, ipak najviše stradalo Srba? Da ili ne?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Naviše je stradalo Židova, Roma i sigurno puno Srba.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Proporcionalno?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ali ja se ne bi sada upuštao u špekulacije o brojevima.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala, hvala, hvala. Da li je tačno da je Hitler (Adolf Hitler) bombardovao jedino Beograd, srpske gradove i crnogorske gradove i ne vojne ciljeve, nego uglavnom civilne ciljeve i da je bilo mnogo žrtava među ljudima, civilnih žrtava?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da. Vermaht (Wehrmacht) je bombardirao

srpske gradove.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li je tačno da je jedino u Srbiji na jednog ubijenog čoveka bilo streljano 100 Srba? Je li to tačno? U Kraljevu, Kragujevcu?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Tačno. Moram samo dodati da je general Adžić meni rekao, "ako pogine jedan Srbin, 2.000 Hrvata će platiti glavom".

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I ja sam to čuo, nego vas pitam ovo, za ovo. E sad, vi ste juče, ja vas to ne bih pitao, ali vi ste juče spomenuli ubistvo Ferdinanda (Frantz Ferdinand). Ubistvo jednog čoveka je uvek tragedija i ja ne mislim da je to bilo dobro. Ubistvo Ferdinanda, ali vas pitam da li vam je poznata činjenica, ne bih vas to ni pitao, da je u Prvom svetskom ratu od radno ili ratno sposobnih ljudi u Srbiji poginulo 60 odsto muškaraca. Da li je to tačno ili možda približno, neka bude 54 odsto po nekim?

SUDIJA MEJ: Gospodine Tapušковиću, vaša uloga je da pomognete Pretresnom veću, a ne da pokušate da poentirate za bilo koju stranu na bilo koji način. To su stvari o kojima mi svakako možemo da pročitamo ukoliko su one relevantne, ali ja ne znam na koji način će to da pomogne prilikom unakrsnog ispitivanja ovog svedoka, bilo šta što se tiče Prvog ili Drugog svetskog rata? Drugo, važno je što se tvrdi da su Srbi živeli u strahu da im se možda ne dogodi ponovo ono šta im se dogodilo pre 50 godina, ali, naravno, postoje granice prilikom izvođenja dokaza na ovaj način i dokaza ove vrste iz ovog tematskog područja koje smo mi spremni da saslušamo. Ja sam rekao da ćemo mi da saslušamo istoričare sa obe strane i to ćemo da imamo na umu. Molim vas pazite na to.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To šta vi govorite, upravo to imam želju da ovde razjasnim. Ja hoću da dođem do pitanja. Ja nisam, ja se moram vratiti još na jedno pitanje, ali hoću da pitam gospodina Mesića da li je u istoriji jugoslovenskih prostora, u toj kako ste vi rekli juče, "invalidnoj Jugoslaviji", ikada postojalo takvih 40 godina, između 1950. i 1990. godine, da nije bilo apsolutno nikakvih žrtava, graanskih nemira, da je to najmirniji period u istoriji jugoslovenskih prostora i to, je li tačno to?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja se slažem sa vama u nečemu, a to je da je to bio miran period bez rata. Srbi i Hrvati nikada u povjesti nisu ratovali do ovog rata koji je nametnut radi širenja granica, odnosno promjena granica

republika tadašnje Jugoslavije.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Časni sudijo, ja moram ipak da se vratim na stvari koje, zaista, imaju važnu, važnost za ovaj Sud, a to je da su u Prvom svetskom ratu veliki broj regimenti bile sa područja Hrvatske. Je li tačno da je Josip Broz Tito kao član jedne od tih regimenti stigao do Ljiga u Srbiji?

SUDIJA MEJ: Zaista ne vidim kako to može da bude relevantno za Pretresno veće, a pogotovo za unakrsno ispitivanje ovog svedoka? On je dao jedan vrlo značajan sadržajan iskaz pred ovim Sudom, a vrlo malo je pitanja postavljeno upravo u odnosu na taj iskaz. Ako želite unakrsno da ga ispitujete o njegovom svedočenju kako biste pomogli Pretresnom veću, svakako da to možete da učinite, ali ne vidim kako će da nam pomogne sada ovaj pogled duboko natrag u istoriju?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Upravo zbog tih izgibenija srpski narod se bojao bilo kakvih drugih sukoba i ratova. U tome je, zbog toga sam sve ovo pitao, ali, u redu. Prestaću tu. Vi ste juče kazali da su postojala samo tri integrativna elementa za prostore u Jugoslaviji, a to su: Tito, njegova harizma, autoritet, potom Savez komunista i na kraju Jugoslovenska narodna armija. Tako ste kazali?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To su bili, to su bili glavni integrativni faktori, a svakako da ih je bilo: ekonomski interesi i tako dalje, prometna povezanost. Međutim, to su glavni integrativni faktori bez kojih se Jugoslavija više nije mogla održati.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja hoću da vas pitam upravo to. Da li ljudi koji su živeli 70 godina, da li taj jezik, porodične veze, prijateljstva, ljubavi, ekonomija, tržište, kultura, zar to sve nije povezivalo ljude na tim prostorima i da li je zaista samo turizam bio taj koji je bio tako važan?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: *Amicus curiae* mora pomagati Sudu, ali ...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To je dužnost Suda i ja ću uvek poslušati.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: ... ali mora pomoći i da se utvrdi istina. Naime, ja nisam rekao da je turizam bio glavni integrativni faktor. Ja sam rekao da su ova tri glavna integrativna faktora. Bilo je i drugih, ali bez ova tri Jugoslavija se

nije mogla održati. Pa Srbija je išla u blokadu Slovenije koja je bila u sklopu Jugoslavije. Srbija je zabranila, pod Slobodanom Miloševićem, ovdje optuženim, da se kupuje roba iz Republike Slovenije, bilo kakva roba u Republici Srbiji. Dakle ko je razgrađivao tu zemlju?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Međutim ipak je došlo do toga da je ovaj prvi integrativni deo ... Došlo je do prirodne smrti Josipa Broza Tita, e zatim došlo je do raspada Saveza komunista. Vi ste juče kazali i ovo u vašoj izjavi koju ste ranije dali, to je, prvi, drugi, treći, četvrti pasus te izjave, da je Milošević uništio Komunističku partiju Jugoslavije. Je li trebala Komunistička partija da ostane ili je to bilo dobro za sve te prostore, obzirom na to da je valjalo demokratizovati te prostore? Je li trebala da ostane? Vi ste ovde zamerili Slobodanu Miloševiću što je razbijena Komunistička Partija?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To je vaše tumačenje. Ja to nisam rekao. Ja sam samo rekao, malo samo, ja sam samo rekao da je i taj integrativni faktor nestao, a na kraju, ja sam išao i u zatvor zbog toga što sam bio protiv jedностраначkog sustava. Dakle nemojte mi stavljati nešto u usta što ja nisam rekao.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ne, ja samo čitam vašu izjavu koju ste dali kao svedok: "Milošević je djelotvorno uništio Komunističku partiju Jugoslavije." To je doslovce napisano u vašoj izjavi koju ste dali 1998. godine.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja ponovo moram odgovoriti. Radi se o tri integrativna faktora koji su nestali, među njima je i SK koji je bio višenacionalna stranka. Znači svi narodi i narodnosti su na ovaj ili na onaj način sudjelovali u članstvu Saveza komunista. I on je nestao. Ja ne tvrdim da je Savez komunista bio dobar. On nije mogao već samim tim biti dobar što je bila jedina stranka. Ja sam se borio za više, višestranački sustav. Nemojte mi onda stavljati usta da sam ja žalio za Savezom komunista. Ja sam samo rekao da je taj integrativni faktor nestao.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. I ostala je još samo Jugoslovenska narodna armija. I juče ste kazali: "I sad je trebalo srušiti Jugoslovensku narodnu armiju. Išlo se na rušenje." Ko je trebao da sruši Jugoslovensku narodnu armiju? Ko je srušio Jugoslovensku narodnu armiju?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Optuženi sa svojom vizijom stvaranja Srbije na račun tuđih teritorija. Armija je tražila sponzora, jer je taj mehanizam, taj ogroman mehanizam ostao bez novaca. On je tražio sponzora i armija je vidjela svoga sponzora u Slobodanu Miloševiću, ovdje optuženom i Srbiji koja

će imati veći prostor.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Zato armija prelazi na stranu Slobodana Miloševića i izvršava zadatke koje je on njoj postavio.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali, zar armija nije napadnuta u Sloveniji i tamo 27. juna 1991. godine postavljene barikade oko granice, armija je htela da kontroliše granice i onda je došlo do ubijanja 40 vojnika, potpuno nedužnih, pogotovo golorukih, je li to tačno, da je armija napadnuta u Sloveniji, barikade postavljene od strane Teritorijalne odbrane širom Slovenije?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: U Sloveniji armija nije bila napadnuta, u Sloveniji je jugoslavenska armija bila napadač koja je napala institucije slovenske republike.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala, a da li je došlo do blokade kasarni po naredbi Šeksa u Hrvatskoj i u Splitu, da li se onemogućavalo vojnicima da dođu do hrane, vode i struje?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja sam na to pitanje odgovorio. Blokada je bila potrebna, blokada garnizona jugoslavenske armije, zbog toga da ne bi naoružavali one koji ruše institucije hrvatske države.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ne bih se vraćao na gospodina Špegelja i njegovu izjavu da treba početi sa ubijanjem oficira i vojnika, nego bih vas pitao nešto drugo. Obzirom da vi stalno govorite o tome da je od strane jedne stranke u Srbiji bilo govora o granici Karlobag - Virovitica, izvinjavam se ne mogu da završim ...

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, da Karlovac ...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: ... znamo na šta mislimo, da li je Hrvatska stranka prava 17. juna 1991. godine objavila "Lipanjsku povelju" u kojoj je zahtevala "obnovu Nezavisne Države Hrvatske na celokupnom njenom povjesnom etničkom prostoru sa istočnim granicama države, duž linije: Subotica, Zemun, Drina, Sandžak, Boka Kotorska." Da li je objavljena ta povelja?

SUDIJA MEJ: Molim vas da usporite i da ponovite zadnji deo vašeg pitanja.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da su granice morale da budu na liniji Subotica, Zemun, Drina, Sandžak, Boka Kotorska?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja za tu povelju ne znam, ali i da je takva povelja usvojena, vlast u Hrvatskoj nije imala Hrvatska stranka prava. A što se tiče generala Špegelja, jer je i on napomenut, on nikada nije izgovorio da treba bilo koga ubijati, nego je rekao, a o tome postoji i video zapis, da u slučaju građanskog rata, onda se ne pita ko je kriv, a tko je prav. Puca se i ubija se, zato treba izbjeći građanski rat.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. I vi kažete da uopšte zbog svega ovoga na tim prostorima među ljudima, ja potpuno izjednačavam i hrvatski i srpski narod, nije bilo straha od mogućih novih sukoba i, ovaj, gubljenja života? I završio bih ovo poglavlje sa tim da, sa ovim pitanjem, ako nije bilo straha, opravdanog straha, ja razumem da je Hrvatska imala pravo da objedini svoju teritoriju, to je potpuno normalno i ja to prihvatam, ali zar se na kraju ipak nije dogodilo ono šta se dogodilo u Krajini, da su srpske kuće popaljene, da su civili pobijeni i da je sav narod, oko 300.000, možete me ispraviti, možda nije 300.000, u jednom danu, uz bombardovanje aviona, proteran sa tih prostora, ne znam da li zauvek? Kako se to moglo dogoditi ako je vaš cilj bio samo da vratite svoje prostore? Da li to znači da se ipak Srbima dogodilo to šta je bila opasnost?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Kad su počeli balvani, kad je počela "balvan revolucija", nije bilo nijednog razloga za ozbiljan strah. Trebalo je sve riješavati kroz institucije hrvatske države i nikakvog rata u Hrvatskoj ne bi bilo. Ali upravo naoružavanje onih koji su ostvarivali plan širenja granica Srbije, ja ne bih rekao Velike Srbije, ali širenja, jer je ukupno mali prostor, onda ne može biti nitko veliki na malom prostoru, širenja granica Srbije. Oni koji su naoružani, oni su radili na tom poslu. I kada dolazi završna operacija, jedan dio ljudi odlazi sa vojskom ...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali ja prihvatam sve to, gospodine Mesiću, samo me interesuje zašto su bile potrebne civilne žrtve, ubijanje civila, paljenje kuća i proterivanje civilnih ljudi sa tih prostora, ja vas to pitam?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja sam odgovorio prije toga čemu su trebali Srbi iz Hrvatske u Srbiji. Trebali su Slobodanu Miloševiću da s njima naseli Kosovo kad izbací Albance ...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: ... ali za zločine koji su učinjeni nad civilima ja

se zalažem da se svaki slučaj procesuiri i da svaki krivac bude kažnjen. To je upravo moja politika zbog čega doživljam kritike hrvatskih radikala koji se zajedno udružuju sa srpskim radikalima i ako im izmjenite predznak, oni na istoj liniji rade, a to smo mogli vidjeti i u toku ovog suđenja.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala Vam. To je ta tema. Imam samo još jednu temu, na žalost, zaista to je vrlo važna stvar, to su ustavna pitanja. Ja vrlo dobro znam da vi kao državnik znate i najsuptilnije elemente svega toga, ali ja ne mogu ta ustavna pitanja sa vama ovde sva da raspravim, samo neka najbitnija. Vi ste ovde u ovoj vašoj izjavi govorili o "Hrvatskom proleću" i ovde ste kazali: "Mnoge ideje za koje smo se mi zalagali su usvojene i na kraju su ugrađene u Ustav iz 1974. godine kojim je ustanovljena konfederativna Jugoslavija." To ste rekli tu, a u slučaju kad ste bili ispitivani kao svedok u *Predmetu Dokmanović*, na strani 1.629, red sedmi i osmi, vi potvrdite da li ste to kazali, vi ste rekli da je Ustav 1974. godine: "U jugoslovenski mehanizam uveo konfederalni model." Je li to tačno?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Funkcioniranje federacije je praktično bilo konfederalan model. On se tako nije zvao, ali ukoliko postoji automatizam izmjenjivanja potpredsjednika i predsjednika, ukoliko se zna da se za najvažnija pitanja traži konsenzus, onda je to sigurno jedan, jedan vid konfederalnog modela.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A vi ste juče kazali kada ste krenuli i doneli odluku da se mora ići u osamostaljenje i u ono šta se dogodilo sa armijom, jer Jugoslavija više nije bila federativna, a ona je, u stvari, po vašem ubeđenju, kako ste ovde rekli, već 1974. godine bila konfederativna. Kako to objašnjavate?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ona nije bila u potpunosti konfederacija, ona je imala dio konfederalnog modela u svome mehanizmu. Zato je Hrvatska i Slovenija predlagala konfederaciju do krajnjih konsekvenci. Onaj model koji je bio nije mogao opstati. S njim nije bila zadovoljna niti Srbija, niti bilo koja republika. I to je tačno, ali mi smo tražili konfederalan model, Srbija je predlagala ono šta je provela na Kosovu, ono šta je provela u Vojvodini, na što mi nismo mogli pristati.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li je tačno, pošto ste vi sigurno to pratili, posle "Hrvatskog proleća" došlo je do određene inicijative

da se ustav menja, je li tako?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li je, da li je već 1971. godine došlo do burnih diskusija oko toga i da je ova knjiga "Anali Pravnog fakulteta u Beogradu" iz 1971. godine bila zabranjena ...

prevodioci: Molimo da usporite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da je ova knjiga sastavljena od mišljenja najvećih stručnjaka u Jugoslaviji u to vreme, bar na Pravnom fakultetu u Beogradu, a koji su smatrali da će tim promenama ka kojima se ide, da se ide na definitivno razbijanje Jugoslavije i da je zbog toga zabranjena. Da li znate to ili ne?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam koje su knjige bile zabranjene u Beogradu, ali ...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja vas za nju pitam.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: ...ali moram, moram napomenuti ako se govori o pravu, da je izvorni suverenitet u jugoslavenskoj federaciji bio na republikama. To je sveučilišni profesor doktor Jovan Stefanović smatrao i ispravno je smatrao, da je izvorni, izvorni suverenitet na republici koja svojom voljom dio suvereniteta prenosi na federaciju ...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Nemamo vremena ...

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Isto tako doktor Jovan Stefanović je rekao: "Državljanstvo izvorno je u republici, ali po logici stvari, ako je republika u federaciji, onda se smatra ako je netko državljanin jedne republike, da je onda i državljanin Jugoslavije."

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Nemamo vremena da drukčije raspravimo. Ja vas samo pitam da li znate ili ne znate? Vi kažete da ne znate. A da li znate da je, pošto ste i vi dopali zatvora neopravdano, ovaj, da li znate da su već dve godine zbog tih svojih mišljenja da se ide na razbijanje Jugoslavije sa promenom ustava, da su profesori, filosofi, Mihailo Đurić, asistent Čavoški, da su hapšeni, da je Koštunica oteran sa fakulteta zato što je imao mišljenje da se ide na razbijanje Jugoslavije? Da li znate to?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja svakako znam pošto su u Hrvatskoj bili kažnjeni mnogi ljudi i zbog svoga mišljenja, protiv čega sam apsolutno. Tako sam isto i protiv toga da se kažnjava i da se kažnjavalo u Srbiji ljude zbog njihovog mišljenja. Da li se ja sa nekim slažem ili ne slažem, to je drugo pitanje, ali to je onda bilo krivično djelo, na žalost to je bila diktatura i tako je bilo.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja nemam vremena, to ću morati sa ekspertima za ustavno pravo i sve ovo ... Mnogo toga preskačem, hoću da vas pitam samo ovo: da li je Ustavom iz 1974. godine ustanovljeno pravo veta?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja ne mogu izričito odgovoriti na to pitanje.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li su, da li su pokrajine male pravo u federaciji gde su imali svoje delegate, da samostalno odluče i da, na primer, ako je Srbija bila za jedan predlog na federaciji, da zato što se pokrajina ne slaže ne može da se donese odluka? Da li je to tako bilo?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: U tom smislu pokrajina je mogla zaustaviti određenu mjeru ako se nije složila.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači pokrajina je mogla svaku, svaki predlog koji je dolazio iz Srbije da stopira na nivou federacije?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Mislim da ne svaki. Radilo se o suštinskim pitanjima, a, isto tako, to je značilo da i republike, ukoliko se ne slažu sa određenom mjerom, nisu tu mjeru mogli provesti na nivou federacije.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li je tačno da ni u republici nijedan zakon nije mogao da bude donet bez saglasja pokrajine u državi, u zemlji u kojoj je 10 miliona stanovnika, a pokrajina je bila dva miliona stanovnika? Da li je to tačno?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da to je bila ustavna kategorija.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li je to postojalo, ako su, ako je ustav proklamovao i ravnopravnost republika, kako je to onda moguće da je Srbija bila tako obesnažena, da ona nije mogla apsolutno ništa da uradi sama? Praktično sve savezne institucije su bile eliminisane, ništa nije funkcionisalo na saveznom nivou, upravo zbog onoga šta je nametnuto Srbiji, a što nije postojalo ni u jednoj drugoj republici? Odgovorite mi samo još na ovo pitanje. Da li je u Hrvatskoj bilo pokušaja da nacionalne manjine, odnos-

no narodi koji su imali konstitutivni elemenat dođu do tih prava da mogu i oni tako da utiču, ali nisu mogli da ostvare to?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Hrvatska nije imala autonomije. Srbija je u svom sastavu imala dvije autonomije: Kosovo i Vojvodinu, ali je jugoslovenskim Ustavom bilo utvrđeno da su autonomije i konstitutivni dio federacije u sastavu Srbije ...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine ...

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: ... njihovi predstavnici u federalnom Predsjedništvu bili su ravnopravni sa predstavnicima republika.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Mešiću, meni je vreme isteklo, ja moram da vodim o tome računa i meni zaista ostaje još samo da se jednim pitanjem pozabavim. Kad ste krenuli u osamostaljivanje, u situaciji kad su se dve Nemačke već spojile, kad se u Evropi (Europe) išlo ka integracijama, u situaciji kad je postojala i Helsinška povelja (Helsinki Charter) o tome da se ne mogu povređivati granice, jer ovo su bile administrativne granice, kako je bilo moguće da krenete u osamostaljivanje? Da li ste mogli da očekujete da u toj situaciji gde ceo svet ide ka integracijama, da jedan mali prostor na kugli zemaljskoj može da bude razbijen na ovalike države i da potez pera sve to reši? To je moje zadnje pitanje.

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Budući da se federacija nije mogla održati, sasvim je logično da se išlo u razdruživanje. I drugog izlaza nije bilo. Daleko manjih država u Evropi ima nego što je bilo koja jugoslovenska republika. Puno manjih država ima koje su suverene i samostalne, ali rješenje za sve bivše republike, sada države je udružena Evropa koja će otvoriti granice. Ništa, ništa nije smetalo da se bez rata republike osamostale. Svaki narod, kao što je i sada u Evropi, živi u svome kulturnom korpusu, kao što je svejedno jednom Njemcu da li je s jedne ili s druge strane granice, da li je Francuz s jedne ili druge strane. Tako bi bilo i na našem prostoru. Sasvim svejedno bi bilo da li je Hrvat s jedne ili s druge strane granice, da li je Srbin s jedne ili s druge strane granice, da li je Albanac s jedne ili s druge strane granice, jer ista pravila vrijede u Evropi do kojih se dolazi kroz evropske mehanizme u demokratskoj proceduri. Nije trebalo tenkovima drugima nametati svoja rješenja. U tome je bila najveća greška onoga tko je htio menjati republičke granice, a to je optuženi.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala, slažem se sa tim, samo kako to da Nemačka koja se spojila, prva vas je priznala?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja sam već jučer odgovorio da nas je prvo priznao Island.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Hvala.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ispravni i potpuni citat iz izjave od marta 1998. godine koji je prezentirao gospodin Tapušковиć glasi ovako: "1989. godine na XIV kongresu Komunističke partije Milošević je uspešno uništio Komunističku partiju Jugoslavije. To je stvorilo prazninu na saveznom nivou, budući da je jedna jedina partija i na repuličkom nivou funkcionisala". Gospodine Mesiću, da li je to bilo vaše mišljenje u to vreme?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno. Ja nisam branio politiku Komunističke partije, samo sam tvrdio da je ona nestala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I budući da je ta partija uništena na saveznom nivou, da li su ostale u funkciji samo partije na republičkom nivou?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno. Ostao je Savez komunista na republičkom nivou koji se u Hrvatskoj transformirao u Socijal-demokratsku stranku, prihvatio više partijski sustav i provodio politiku otprilike socijal-demokracije koja se vodi u Evropi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vreme nam je ograničeno, zato odgovorite sa da ili ne na svako pitanje koje to dozvoljava. Mnogo je jakih optužbi izneto na vaš račun. Hteo bih da utvrdimo neke detalje iz vaše biografije. Da li ste ikad bili član Komunističke partije? Da ili ne?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da, bio sam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Do kada?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Do 1971. godine, kada sam bio sudionik "Hrvatskog proljeća". Tražio sam demokraciju i tražio sam čiste račune na nivou federacije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pitali su vas o periodu mira od kojih će sledećih 20 godina verovatno da bude deo tog perioda, taj period mira, sa ili bez građan-

skih prava. Da li smatrate da je to zaista miran period?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: To je bio period bez rata ali nije bio miran period, jer se zakon primenjivao selektivno, a to demokracija ne priznaje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pričali ste nam o periodu kada vi kao kvalifikovani pravnik niste mogli da nađete posao i niste mogli da dobijete pasoš. Da li je lišavanje pasoša bilo uobičajeno oruđe tadašnje države?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Stotine tisuća ljudi nisu imali pasoš i među njima sam i ja, a na 150 ravno natječaja javio sam se, iako sam imao sudski ispit za posao i nisam ga mogao dobiti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači sa takvom biografijom i sa vašom brigom i zalaganjem za demokraciju, da li ste na tim pozicijama bili i od početka formiranja HDZ kao partije i napustili tu partiju onda kada ste počeli da se ne slažete sa njenim delovanjem u Bosni?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja sam bio uvjeren da Jugoslavija ne može opstati, ali sam bio i u strahu od onih velikih mitinga milijunske mase koja je najavljivala obračun sa Hrvatskom. Tražio sam onoga tko se može potrhvati tim napadima do kojih može doći. Mislio sam da HDZ može odgovoriti tom povjesnom izazovu, ali kada sam vidio da se dio te politike razdvaja od mojih ambicija, ja sam tu politiku napustio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sad ćemo da napravimo malu pauzu u toj hronologiji, mada se trudim da je sledim. Recite mi ko su bili prve žrtve u Pakracu i na Plitvicama? Je su to bili Srbi ili Hrvati?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: U Pakracu nije bilo žrtava, nije bilo ranjenih, nije bilo poginulih, ali je bila izvedena jugoslavenska armija da bi zauzela prostor za ostvarenje velikosrpskih ciljeva. Prva žrtva u sukobu na Plitvicama bio je Hrvat, Josip Jovič.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tokom vašeg mandata u Predsedništvu u svojstvu predsednika, čemu ste stremili? Da li ste savesno radili na izvršavanju svojih dužnosti kroz Predsedništvo, da li ste se trudili da postignete ono šta želite, rezultate kroz to Predsedništvo?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno je. Ja sam dolazak u Predsjedništvo shvatio kao mogućnost da na miran način nađemo politički izlaz iz krize, jer je Jugoslavija bila u krizi prije nego što sam ja došao. U blokadi je bilo Predsjedništvo, nisu funkcionirale savezne institucije. To je sve već bilo na

djelu kada sam ja došao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su vaši pokušaji da sazovete sastanke van Beograda, gde je za vas bilo preopasno da putujete, da li su ti vaši pokušaji bili iskreni i da li bi se na tim sastancima zaista ozbiljno radilo da su oni mogli da budu održani?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Za mene nije bilo, nije bila opasnost samo doći do Beograda. Ja sam bio onemogućen doći do Beograda, jer je aerodrom u Zagrebu bio blokiran. Ceste su bile blokirane. Ja sam sazivao sjednicu tamo gdje je bilo dostupno svima, a to su Briuni. Želio sam dogovor, a odgovor je bio - nema dogovora, ide se na vojnu opciju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sad ćemo da pređemo na drugi period. Još uvek govorimo o vašoj biografiji. Vama je prezentiran, mada nije trebalo, jedan deo zaštićenog transkripta. Hteo bih da vas pitam par stvari o tome. Znaete da se to zaštićeno svedočenje odnosilo na predmet u kome je optužen bio Srbin, je li tako?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pretresno veće zna šta hoćemo ovim da postignemo. Da li je optuženi u drugom pedmetu bio Srbin?

SUDIJA MEJ: Moramo da se držimo naših pravila. Ovaj svedok svedoči ovde. Gospodine Najs, ja ću to proceduralno da rešim. Hajde da se vratimo na ovo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prošle nedelje kada ste dolazili da svedočite, da li je u Hrvatskoj bilo značajnog odjeka i reakcije i u pogledu predavanja Bobetka ovom Tribunalu?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da. To je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste vi od prvog momenta, kada se to pitanje pokrenulo u Hrvatskoj prošle ili pretprošle nedelje, odlučno zauzeli stanovište da hrvatski optuženici treba da se predaju ovom Tribunalu?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Smatram da Hrvatska ima Ustav i zakone o suradnji s Haškim tribunalom i da mora surađivati uvijek i u svako vrijeme, ali isto tako hrvatska Vlada ima pravo upotrebiti pravna sredstva koja joj stoje na raspolaganju kada ona za to nađe potrebu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imam još nekoliko detalja da razjasnim koji proističu iz prethodnih pitanja. Da se vratim na posetu jednog srpskog ministra hrvatskim teritorijama, ako se sećate tog dela ispitivanja? Da li možete da nam kažete ime tog srpskog ministra i tačno ili bar otprilike koji deo teritorije je on posetio, ako se sećate?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Ja se ne mogu sjetiti njegovog imena i prezimena, ali znam da je bio na prostoru koji je ulazio u granice Karlobag - Karlovac - Virovitica, bez znanja hrvatskih vlasti, ali on je bio ministar u Vladi Srbije. S njim je bio i Vojislav Šešelj čije su vojne jedinice bile na tom prostoru.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada se glasalo o povlačenju vojske iz Hrvatske, da li ste vi bili jedini koji je glasao protiv tog predloga?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Moram vas ispraviti: glasalo se povlačenju vojske iz Slovenije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se, da, iz Slovenije. Da li ste vi bili jedini koji je glasao protiv?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno, jer sam smatrao da je to dio scenarija optuženog. On je htio napustiti Sloveniju, jer tamo nema autohtonog srpskog stanovništva i nije se moglo atakirati na prostor, dio prostora Slovenije. Zato se povlači vojska iz Slovenije i nije se išlo dalje u rat sa Teritorijalnom obranom Slovenije koja je bila žestoka i, mislim, uspješna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde je izneta jedna sugestija. Nagovešteno je da ste se vi sa puno entuzijazma poneli prema raspadu Jugoslavije. Da ste drugačije glasali, da li bi ste pokazali više entuzijazma za taj raspad? Šta mislite o tome?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Kada sam glasao, imao sam u vidu da je to ostvarenje jednog scenarija, ali sam rekao: ukoliko će se jugoslavenska armija koja je postala srpska, povući iz Hrvatske i iz Bosne i Hercegovine i iz Makedonije, ja ću onda glasati za njeno povlačenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo još jedan detalj koji možda Pretresnom veću nije bio sasvim jasan. Kao predsednik Predsedništva, objasnili ste već da ste imali vrlo ograničeno osoblje u svom kabinetu. Da li je to tačno?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Da. Ja sam imao kabinet od svega nekoliko ljudi. Imao sam savjetnika, šeficu kabineta i dvije sekretarice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I možda je ovo poslednje pitanje: skrenuta vam je pažnja i jutros i vrlo nedavno da su Srbi eventualno bili zastrašeni svojim ranijim iskustvom u davnim i tragičnim događajima. Da li ste svojom politikom ikad eksploatisali taj strah kod Srba, gospodine Mesiću? Da ili ne?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Nikada, ni u jednom trenutku nije moja politika išla prema zastrašivanju bilo koga zbog njegove nacionalnosti. I ja sam se uvijek zalagao i danas se zalažem za ravnopravnost svih građana i za zaštitu nacionalnosti, zaštitu manjinskih prava i za pozitivnu diskriminaciju ranjivih grupa u koje spadaju i manjine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste u svakom trenutku pokušavali upravo to da postignete u Hrvatskoj, tu pozitivnu diskriminaciju prema naročito osetljivim grupama?

SVEDOK MESIĆ – ODGOVOR: Točno. Zato sam podržao Zakon o nacionalnim manjinama koji se donosi u skladu sa evropskim standardima, ali ja sam želio da Hrvatska bude još naprednija i da daje nacionalnim manjinama još više prostora.

(Pretrsko veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Gospodine Mesiću, ovim je vaše svedočenje završeno. Hvala što ste došli na Međunarodni sud da svedočite i što ste nam bili na raspolaganju jedan dan više nego što je bilo predviđeno. Pretrsko veće veće će sad da napavi pauzu od pola sata i dalje ćemo da raspravljamo o pitanju gospodina Vladimirova.

TUŽILAC NAJS: Pre pauze i pre nego što ovaj svedok ode, mogu li samo da kažem kakav je naš stav povodom drugog transkripta, da ne zaboravimo? Naš stav je sledeći ... Svedok zapravo i ne mora da ostane zbog ovoga.

SUDIJA MEJ: Svedok može da ode.

TUŽILAC NAJS: Transkript je i dalje pod zaštitom drugog Pretrsnog veća i zapravo je predat Žalbenom veću gde ostaje pod zaštitom. Tužilaštvo je u skladu sa svojim obavezama, a u vezi sa obelodanjivanjem dalo mogućnost optuženom da pročita taj transkript i iako optuženi koristi svaku priliku da kri-

tikuje naše procedure, želeo bih javno da kažem da smo mi sve njemu obelodanili i učinili sve da mu ovaj materijal predamo i u tom smislu preduzimamo sve inicijative koje moramo. Zato smo preduzeli odgovarajuće mere da obezbedimo da on pročita taj transkript i prema nalogu predsedavajućeg sudije iz Žalbenog veća o daljem neobelodanjivanju i na osnovu predviđenih posledica za nepoštovanje Suda u slučaju nepoštovanja takvog naloga, to mu je uručeno. Zbog toga, prema tom nalogu, nikad nije trebalo javno da se pomene taj transkript u sudnici. Ja ne želim da prekidam ovo, ali ukoliko on želi da se ovaj transkript uvede, moraćemo ovo da raspravimo.

SUDIJA MEJ: Zašto ne pogledamo ceo transkript da vidimo da li je on relevantan?

TUŽILAC NAJS: Ako želite nešto više o tome da kažem, možemo da vidimo da li optuženi možda treba da se obrati Žalbenom veću.

SUDIJA MEJ: Vrtimo se u krug. Mislim da su naša pravila fleksibilnija i da vidimo da li treba da ih učinimo praktičnijima.

TUŽILAC NAJS: Možda i jesu, ali moramo u ovom slučaju da poštujemo pravila iz očiglednih razloga.

SUDIJA MEJ: Pertresno veće će da pregleda transkript, videćemo šta je relevantno, a šta nije i onda ćemo dalje rešavati o ovome.

TUŽILAC NAJS: U redu.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo da ispravim jednu, verovatno namernu činjeničnu grešku koju je učinio gospodin Najs. On je pitao svedoka Mesića da li je reč bila o optuženom koji je bio Srbin i potvrdio da je optuženi bio Srbin, a optuženi u vezi s transkriptom koji sam ja koristio je bio Hrvat, kao što znate, a ne Srbin. Koristio sam i transkript javnog suđenja Dokmanoviću koji je bio Srbin, ali i sa ovog, ovog drugog ...

SUDIJA MEJ: Očigledno, da, gospodin Najs je želeo da dobije odgovor koji ste vi upravo dali, ali nije dobio taj odgovor, to je bila svrha njegovog pitanja.

U svakom slučaju mi ćemo da pogledamo taj transkript i vратиćemo se na njega uskoro i videćemo da li on može da se učini javnim na neki način. U međuvremenu Pretresno veće će da razmatra to pitanje između sebe. Sada pravimo pauzu od pola sata.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Postavljen je zahtev da se optuženom dozvoli da se danas konsultuje sa svojim suradnicima nakon što prestane zasedanje, na nekih sat, sat i po. Stoga upućujemo sekretara da to organizuje i omogući. Sada prelazimo na temu koju smo najavili, a odnosi se na amikusa, gospodina Vladimirova. Gospodine Miloševiću, vi ste izneli neke tvrdnje u vezi sa tim i ja sam vas prekinuo prošle nedelje. Želite li nešto da dodate onome šta ste već tada rekli?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja sam, kao što znate, postavio pitanje u vezi sa izjašnjavanjem prijatelja suda, prema tome vašeg prijatelja, a ne moga prijatelja, prijatelja suda o toku suđenja koje smatram neprimerenim i smatram ometanjem normalnog toka ovoga šta se ovde događa, ali smatram da to pokazuje, upravo potvrđuje da ovaj nelegalni Sud i nije na terenu prava, već na terenu politike i medija. Uostalom i prethodni svedok je uglavnom govorio svoja politička razmišljanja, a ne iznosio činjenice što je još jedan dokaz da se radi isključivo o jednoj medijsko-političkoj operaciji, a ne ni u kom slučaju o pravnoj. Međutim, kada je reč o pojedincima koji se nalaze u ovoj sobi smatram da je krajnje neprimereno da se oni direktno i neposredno uključuju u tu medijsku kampanju koja prati ovu operaciju koju vi nazivate suđenje i smatram da se gospodin Vladimirov time u potpunosti diskvalifikuje čak i kao vaš prijatelj da obavlja tu svoju funkciju.

SUDIJA MEJ: Gospodine Najs, inače ne bih dao reč Tužilaštvu, ali ako želite nešto da kažete, mislim da treba vam se pruži prilika.

TUŽILAC NAJS: Hvala, časni Sude, ne. Skrenuta mi je pažnja na transkript. Neki delovi izazivaju zabrinutost, mislim da je i Pretresno veće toga svesno, ja sam istu primedbu izneo prošli put kada je reč o opasnostima u vezi sa obraćanjima medijima i javnosti. Mi smo svesni opasnosti koje su implicirane u to i to ne činimo i mi se vrlo rigorozno držimo toga pravila i na žalost ...

SUDIJA MEJ: Gospodine Najs, vi možda niste to učinili, ali drugi, čini mi se,

jesu.

TUŽILAC NAJS: Ne, ne u ovom suđenju, ne u ovom sastavu.

SUDIJA MEJ: Ne, ne u ovom sastavu, ali drugi jesu. Možda biste trebali to ponovo da razmotrite.

TUŽILAC NAJS: Da, postoji, naravno, odsek u našoj kancelariji koji se bavi odnosima s javnošću.

SUDIJA MEJ: Da, ali bilo je komentara na samo suđenje.

TUŽILAC NAJS: Ja ih lično nisam video, zaista ne čitam novine, ali kao što sam rekao u kratkom svom uvodu, to je ono šta, prema mojim informacijama, jeste na stvari. Dakle, to je jedina primedba koju sam hteo da iznesem. Svaki kontakt sa medijima je neprimeren za suđenje koje se ovde sada vodi, ali pogledaću ovo sa gospođom Uerc-Reclaf (Uertz-Retzlaff) i gospodinom Grumom (Groome). To je sve šta imam da iznesem.

SUDIJA MEJ: Gospodine Vladimirov, mi imamo vaš dopis zajedno sa člankom koji je objavljen u novinama, onako kako je preveden u holandskoj štampi. Možda bi bilo dobro da sa tim i počnete.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Da, časni Sude, ja ću da počnem sa bugarskim člankom. Kada je reč o tim novinama u kojima stoji ono šta nam je gospodin Milošević pomenuo, ja ponavljam da tu nisu tačno navedene moje reči. Članak je rezultat moje posete Salzburgu (Salzburg) u avgustu gde sam predavao na letnoj školi o međunarodnom pravu, a koju je organizovao Univerzitet u Salzburgu (Universität Salzburg). Jedan od studenata koji je inače aktivan u bugarskom helsinškom odboru me je zamolio za intervju koji je i snimio audio putem. Pitaو me je razna opšta pitanja o mojoj praksi kao advokata, o predmetima kao što su Tadić i drugim opštim temama. Međutim, onda je prešao na suđenje Miloševiću. U mom odgovoru na pitanje da li postoji ikakva šansa da će Milošević da se oslobodi, ja sam rekao da je tužilac odabrao vrlo široku metu protiv optuženog kada je reč o Kosovu, Hrvatskoj i Bosni. "Koristeći se 'sačmarom'", može da se pročita u transkriptu šta sam ja to tačno rekao u vezi s tim, dakle "koristeći se 'sačmaricom' on želi da bude siguran da neki delovi sačme, neka zrna pogode metu i tako dokažu njegovu

tezu". Ja sam rekao da postoji mogućnost da se optuženi oslobodi svih optužbi i to isto tako možete da pročitate u transkriptu. Kasnije mi je taj student koji inače nije novinar, rekao da je objavio taj članak u jednom novinama u Bugarskoj (Bulgaria) i da je uredio taj članak te da je uključio jednu rečenicu koju ja nisam rekao. Reč je o rečenici, "teorijski da, ali u praksi ne". Dakle, to je ta sporna rečenica. On mi je poslao juče jedan imeil koji sadrži transkript relevantnog dela sa te trake koji takođe potvrđuje moju verziju tog intervjua i vi to imate u vašim dokumentima. Dozvolite da kažem da mi je žao zbog ovoga šta se dogodilo, ali kao što ste imali priliku da primetite, ono šta je objavljeno u članku zapravo nije ono šta sam ja rekao i ja sam vam pročitao koje su bile moje tačne reči. A sada dozvolite da se vratim na prethodnu temu. "Hagse kurant" (Haagsche Courant) dakle druge novine, ja sam vam pročitao pismo od 12., gde sam objasnio o čemu se radilo i šta se dogodilo. Radi se o saslušanju 11. Ja nemam ništa da dodam onome šta sam rekao Sudu. Po mom sudu, sadržaj članka ne odgovara duhu razgovora koji sam ja vodio s tim novinarom. Navod je pogrešno predstavljanje mojih reči. Međutim, situacija je nešto drugačija ovde. Nakon rasprave, ja sam kontaktirao novinara i rekao sam mu da mi je žao što mi nije poslao članak na autorizaciju. On je branio svoje shvatanje našeg razgovora, ali je priznao da je njegova verzija bila interpretacija, njegova interpretacija našeg razgovora i da to nisu bili navodi. Ja se ne slažem s njegovom interpretacijom, ali stvar je takva kakva jeste. U oba slučaja ja shvatam da nisam trebao da dam intervju, kao što sam vam i napisao i isto tako prihvatam da činjenica da sam dao intervju, me čini odgovornim za intervju, iako sam u jednom slučaju bio pogrešno citiran, a u drugom delimično pogrešno. Žao mi je što je izneta kritika na moje ponašanje izvan sudnice. Od kad sam izabran na dužnost amikusa ja sam pokušao da pomognem optuženom u ovom suđenju u interesu pravde i zaista verujem da je on imao određene beneficije od te moje pomoći. Ja mogu samo da kažem Sudu da sam naučio lekciju, vrlo jasno sada shvatam da ne smem da razgovaram sa predstavnicima medija čak i o stvarima koje nisu direktno povezane sa *Predmetom Milošević*. Prema tome, bolje da ćutim i jednostavno obavljam svoj zadatak ovde pred Sudom.

SUDIJA MEJ: Optuženi je izneo svoj stav da nije prikladno da vi nastavite sa vašim poslom ovde. Na nama će biti, naravno, da to utvrdimo, ali na koji način vi možete da odgovorite na to? Kakva je vaša reakcija na njegovu primedbu?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Ja razumem njegovu opservaciju u vezi s ovim

događajem. Ali kao što sam već rekao, ovi incidenti tiču se stvari za koje se navodi da sam ja rekao van sudnice. Moj stav je da u sudnici, ja sam do sada funkcionisao u skladu sa standardima koje Sud postavlja pred amikuse. Takođe mislim da mogu da delujem kao amikus u ovom Predmetu ukoliko poštujem standard koji nameće Sud i ako izbegnem ponavljanje ovih događaja koji su se dogodili izvan sudnice. Ja sam vam upravo naznačio da nemam nameru ikada više da kontaktiram sa medijima i smatram da je stoga moguće da nastavim sa ovim poslom ovde.

SUDIJA ROBINSON: Molim vas, razmotrite ponovo vaš odgovor, gospodine Vladimirov. Naime, jedno od naših pravila je da optuženi ima pravo na svoje mišljenje, svoje tvrdnje i svoje prigovore. U svetlu onoga šta se dogodilo mislim da se dovodi u pitanje vaš stav i vaše ponašanje i možda biste mogli da razmislite o tome da prestanete da vršite svoju dužnost.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Dozvolite da kažem sledeće. Mi imamo svoj zadatak, svoju ulogu. Mi moramo da pružamo pomoć Sudu. Međutim, mi nismo vezani ni sa jednom stranom u postupku. Nama ni jedna strana ne izdaje uputstva u smislu postupanja. Dakle, mi nemamo odnos poverenja ni sa jednom od stranaka u Predmetu. Mi imamo specifičan odnos, naravno, sa Sudom i kao što sam rekao, ono šta se dogodilo izvan sudnice, bilo da se radi o pogrešnim, delimično pogrešnim navodima i citatima onoga šta sam ja rekao, a ja ponavljam da to nisam rekao, smatram, ja sad ovde vrlo pažljivo biram reči, da znam, svestan sam da sam na neki način razočarao Sud i ja se zbog toga izvinjavam, ali ja mislim da ono šta je važno je moj posao koji obavljam ovde u sudnici pred vama i da mi on kao takav omogućava da nastavim.

SUDIJA KVON: Gospodine Vladimirov, rekli ste da ste kao amikus u određenom odnosu prema Sudu. To je tačno, međutim, drugi, mislim na laike, ne razumeju u potpunosti šta je i ko je *amicus curiae*, odnosno kakva je njegova uloga. Oni možda misle da vi imate redovan odnos sa sudijama, što nije tačno. Dakle, ono šta vi sada ovde kažete može da se odrazi na druge ljude i da stvori kod njih određeno mišljenje u vezi sa vašim odnosom sa sudijama. Ja sada od vas želim da čujem vaše viđenje transkripta, šta je zapravo rečeno. Vi ste, naime, suđenje opisali kao lov, koristili ste se metaforom lova i rekli ste da postoji mogućnost da će neki od metaka uvek da pogodi metu. Možete li da nam pojasnite šta ste time hteli da kažete?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Vrlo rado. Osvrnuo bih se na prvo pitanje koje

ste pokrenuli. Jedan od problema koji sam sam sebi stvorio je da sam se doveo u situaciju da moram da objašnjavam spoljnjem svetu šta rade amikusi. Međutim, lekcija koju sam naučio je da to ne treba da se čini, jer ako objašnjavate kakva je uloga amikusa dovodite se takođe u poziciju da vam postavljaju pitanja o suđenju, dakle, osetljiva pitanja na koja ne želite da date odgovor i upravo se to i dogodilo. Što se tiče druge stvari koju ste izneli, po mom shvatanju, ja, naravno, nisam imao nameru da uporedim suđenje s lovom, ali eto, poslužio sam se primerom koji možda nije najsretnije odabran primer u mom životu, ali on na jednostavan način pokazuje to šta Tužilaštvo radi iznošenjem toliko velikog broja optužbi. I zato sam se koristio metaforom lovačke puške koja ispaljuje tako veliki broj zrna. I na taj način sam hteo da objasnim šta se dogodilo. Ja ne tvrdim da je ovde ovakvo suđenje na delu, nije to poređenje sa suđenjem, već sa načinom kako Tužilaštvo postupa u ovom Predmetu. Verovatno tako nešto nisam smeo da uradim. Da, nisam smeo to da uradim.

SUDIJA KVON: Hvala. Sećam se da kada smo govorili o rezimiranju svedočenja, ja sam rekao gospodinu Najsu da je važno da se vidi da je na delu pravično suđenje, odnosno nije važno samo pravično suđenje kao takvo, već i da javnost vidi da je na delu pravično suđenje, da to bude očigledno. Ali ono šta vi kažete je sledeće, naime da javnost i mediji, uopšteno govoreći, možda vas više ne smatraju nepristrasnom stranom. Šta vi mislite kakav je bio učinak vaših reči medijima?

PRIJATEJ SUDA VLADIMIROV: Ja nastojim da napravim razliku između onoga šta sam zaista rekao i onoga kako je to preneto. Ponekad je izuzetno, odnosno izuzetno je teško da se odgovori u vezi sa onim šta ja nisam rekao, jednostavno ne može sada da se reaguje. Ja mogu samo da vam dam odgovor ako govorimo u vezi sa onim šta sam ja zaista rekao i ponavljam, ono šta sam rekao možda nije najsretnije korišćenje jezika, ali ni na koji način ne ugrožava pravičnost suđenja. Možda je nesretno to što sam uopšte govorio o tome, ali ja nisam rekao zapravo ništa što bi bilo zaista pogrešno, a što bi dovelo u opasnost suđenje, što bi bilo nepravično prema optuženom. I zbog toga, kao i zbog osećaja i uverenja da sam bio pogrešno citiran, smatram da sam u stanju da nastavim da obavljam svoj posao pred Sudom. Kao što sam rekao, ja mislim da zaista mogu da nastavim, uradio sam nešto šta nisam trebao da uradim, pogrešno sam se i nesretno izrazio. Bez obzira na to, smatram da mogu da nastavim. I na kraju krajeva, možda ovo ne bih trebao da kažem, ali,

eto, reći ću, ja sam Holanđanin, govorim engleski kako najbolje znam i umem. Taj moj engleski je dovoljan za obavljanje mog zadatka pred Sudom, ali isto tako mi je nekad velika prepreka i mislim da je ovo bila jedna od takvih prilika. Engleski jezik nije moj maternji jezik. Ovo nije bilo nikakvo opravdanje, već samo jedan vid objašnjenja.

SUDIJA ROBINSON: Kao što je rekao sudija Kvon (Kwon), ovo je sada transkript sa trake. Vi možete da izgubite 50 posto od karika u ovom lancu, ali neke će da ostanu. Vi ste, naime, tada govorili o izgledima da neke optužbe ostanu. Vrlo nespretno odabran jezik, odnosno reči i zbog toga ste napravili grešku.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Da, shvatam što vi kažete, časni Sude, gledajući unazad vidim da sam mogao bolje da se izrazim i elegantnije, suptilnije, ali reč je o govornom jeziku, a ovo je bila dosta duga rečenica. I kao što sam rekao, rečenica koju je izgovorio govornik čiji maternji jezik nije engleski.

SUDIJA ROBINSON: Ponovo se nadovezujem na ono što je rekao sudija Kvon, kao što vrlo dobro znate kada procenjujemo stvari koje se tiču pristranosti i izloženosti uticajima, vrlo retko imate dokaze prave nepristranosti. Dakle, pravi test je zapravo da li nešto razumnom čoveku izgleda tako kako jeste. To je ponekad čvršći indikator nego sama stvarnost. I ono što je sudija Kvon rekao je vrlo važno. Naime, važno je da se vidi kako to utiče, odnosno kako to izgleda jednom prosečno razumnom čoveku.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Shvatam, časni Sude, šta želite da kažete, ali mislim da se radi o stvari koju treba dobro da razmotrimo i da zaista, ako pogledate transkript, vidimo stvari same po sebi, kako izgledaju, a kako se objavljuju. Ja to shvatam i takođe shvatam da pravda ne samo da mora da se provodi, već da mora da bude očigledno da se provodi pravda, a standard mora da bude objektivn i to u tom smislu da ne može, odnosno ne sme da se shvati kao da je standard to što drugi odlučuju kako će to da predstave, promovišu u javnosti. Ako mediji to naduvaju, ja ne kažem da oni to naduvavaju, međutim, vrlo je opasno da se dovedemo u situaciju kada drugi odlučuju o onome šta ćete vi da mislite zbog toga što toliko puno pišu o tome, ali ja shvatam šta vi kažete.

SUDIJA MEJ: Tu morate da budete u pravu, pitanje je da li ste vi objektivni.

Kriterijum je da li ste vi učinili bilo šta što šteti pravičnosti ovoga suđenja. Odgovor je očigledno "ne". Ovo Pretresno veće zaseda u sastavu kompetentnih profesionalnih sudija i ni jedna razumna osoba ne može da kaže da je naneta šteta pravičnosti ovog suđenja. Druga stvar je da li je naneta šteta percepciji pravičnosti ovoga suđenja. Ja sada govorim u svoje ime. Ni jedna razumna osoba ne bi mogla da zamisli da komentari koji se vama pripisuju, bi mogli da se pripisuju Pretresnom veću, naravno ne. Prema tome, stvar se svodi na sledeće: je li moguće da vi nastavite ovde da igrate svoju ulogu, da se ponašate nezavisno kao prijatelj suda. Vi ste ovde vrlo jasno dali svima do znanja da ste pogrešili što ste se poslužili takvim jezikom i to je u redu. Da li vi smatrate da je vaša nezavisnost kompromitovana i da li je takođe kompromitovana vaša sposobnost da nastavite ovde da funkcionišete kao amikus? I što je još važnije, da li smatrate da je pravičnost, odnosno percepcija pravičnosti suđenja kompromitovana ako vi nastavite ovde da radite kao amikus? Pretresno veće je naložilo da mora da postoji *amicus curiae* u ovom Predmetu i, naravno, to će i da se nastavi.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Pokušaću da vam dam odgovor. Mislim da pravičnost nije osujećena. Što se tiče percepcije pravičnosti suđenja, na žalost, to je predmet rasprave i ja samo mogu da se nadam da je ova rasprava danas raščistila tako nešto, naime, da je jasno da ne bi trebalo da se percipira nepravičnost na delu. Ako je to tačno, ako se situacija ispravno oceni, smatram da mogu da nastavim.

SUDIJA KVON: Ovo šta je rekao predsedavajući sudija je ispravno i vi ste u potpunosti u pravu, na nas nije izvršilo nikakav uticaj ono šta ste vi rekli, odnosno ono šta je preneto u medijima. Moja poslednja zabrinutost je sledeća. Uloga amikusa je da pomaže Sudu, ali isto tako i da pomaže optuženom koji ovdje nije pravno zastupan. Ako se optuženi protivi, ozbiljno protivi amikusu i ako on nije siguran da amikus može da nastavi da igra odgovarajuću ulogu u postupku, onda je to problem, to kod mene, naime, izaziva zabrinutost.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Dozvolite da kažem sledeće: stav ovog optuženog je da on ne priznaje ovaj Sud i shodno tome on ne priznaje nikog koga je ovaj Sud imenovao tako da od samog početka kod mene postoji svest da sam ja ovde nepoželjna osoba, *persona non grata* što se tiče mene kao pravnik, jer mene je odredio Sud. To samo po sebi nije prepreka da bih ja

svoj posao obavljao valjano kao što sam to i činio. Možda ste primetili da se amikusi koncentrišu na pravne aspekte ovog Predmeta i vrlo nevoljno se mešamo u unakrsno ispitivanje, bar što se mene tiče, to je apsolutno tačno. Što se tiče pravnih poslova, shvatam da kada se bavim pravnim pitanjima koje pokreće Tužilaštvo ili Pretresno veće, ja se upuštam u pravnu debatu o pravnim pitanjima, a što se optuženom možda ne sviđa zbog toga što ja igram po pravilima, dok on, naravno, to ne prihvata, jer ne priznaje Sud, tako da mi je vrlo poznata situacija kada se optuženom ne sviđa kako postupava neko koga je odredio Sud.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Vladimirov, da samo razjasnimo jednu stvar. Što se mene tiče u pitanju nije toliko pravičnost suđenja sa stanovišta sudija koje predsedavaju, to za mene ne stoji kao pitanje. Ono šta je za mene pitanje je kako vas drugi vide, da li vas vide kao nekoga ko pošteno i nepristrasno obavlja svoju ulogu, a to je da podnosi zahteve ili prigovore koji su otvoreni prema optuženom u svetlu onoga šta se desilo. Ne radi se tu o nekoj apstraktnoj pravičnosti ili pravičnosti u odnosu na sudije. Pitanje je kako će na vas da gledaju: da li će na vas i dalje gledati kao nepristrasnog i poštenog zbog onoga šta ste dali kao komentar dokaznog materijala, ne samo u ovom transkriptu intervjuja koji ste dali bugarskom novinaru, već i u onom drugom o kome smo već govorili, a što može da bude negativno za optuženog. Viđenje vas sa strane je ovde u pitanju i koliko to ugrožava vašu sposobnost da i dalje obavljate svoj posao prema optuženom.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Da, časni Sude.

SUDIJA ROBINSON: Jer ukoliko vi to ne možete, ukoliko ja ne mogu da budem uveren da ćete vi da budete nepristrasni i fer u iznošenju zahteva i prigovora koji su otvoreni prema optuženom, onda ja ne vidim kako vi možete dalje da radite ovde u svojoj funkciji. Mislim da na to treba da se usredsredite, ali ne verujem da treba još puno vremena da potrošimo na ovu raspravu. Što se mene tiče, ja sam sasvim zadovoljan onim šta ste već sada rekli i mislim da ste dobro odgovorili na pitanje.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Da, časni Sude. Možda će da bude neskromno da kažem za samog sebe da sam ja jedan čovek nezavisnog uma i vrlo mi smeta kada drugi to osporavaju. Ja nisam molio da mi daju ovaj posao, ni blizu. Ja volim svoj posao i mislim da ga obavljam u interesu pravde i to je

jedino šta me zanima. Nemam nikakve bojazni da neću moći da nastavim da radim ovde kao što sam dosad radio. Mislim da sam do sada pomagao Pretresnom veću u ovoj sudnici i u tome se ništa neće promeniti.

SUDIJA MEJ: Hteo bih da kažem u svoje ime da je za mene najglavnije u svemu ovome da li je naneta šteta pravičnosti suđenja i to je pitanje koje ja pred sebe postavljam. Što se tiče istinitosti vaših tvrdnji i pravičnosti vaših podnesaka i onoga šta ste do sada učinili kao pravnik, ovde to ne predstavlja olakšavajuću okolnost, ali možemo da kažemo da je Pretresom veću zaista pomoglo sve šta ste dosad učinili i vi i ostali amikusi u celom nizu pitanja, a te podneske verujem da ste sastavljali vi sami. Samo trenutak. Pretresno veće će da razmotri ovo pitanje.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Gospodine Najs, dobio sam jednu cedulju da nam treba nekoliko minuta da se pripremi sledeći svedok.

TUŽILAC NAJS: Da. Sledeći svedok, kao što će časni Sud da se seti, je svedok koji treba da se unakrsno ispita i koji ima status zaštićenog svedoka.

SUDIJA MEJ: Da. Vratićemo se za nekoliko minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Pošto smo sada imali pauzu, nastavićemo do 13.00, kada ćemo da prekinemo rad. Druga administrativna tačka je sledeća: zbog specifičnog mikrofona za svedoka, od najveće je važnosti da svi koji govore isključe svoje mikrofone, zbog toga što bi njihov rad mogao da utiče na ispravnost mikrofona svedoka. Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste izjavu dali, kako vidim, 1. maja 2002. godine i u njoj svedočite o događajima od pre 11, 12 godina.

prevodioci: Mikrofon.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 12 godina, koliko je prošlo, da li je to za vas previše vremena da biste bili u stanju da se setite svih detalja vezanih za te događaje, sada posle 11 ili 12 godina?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da, to je vrlo dug vremenski period. To je istina. Međutim, ja dajem sve od sebe da se sjetim svega što mislim da se sjećam i svega što se dogodilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Upravo to je svrha mog pitanja. Znači, da li biste rekli da ste apsolutno sigurni da su se stvari tako dogodile? Da li je tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da, siguran sam da je to bilo baš tako.

prevodilac: Mikrofon, molim vas, za optuženog. Nismo čuli njegovu pitanje.

SUDIJA MEJ: Mikrofon, molim vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mikrofon je uključen, gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... sa vašom porodicom?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Delom moje porodice. Mi ne živimo svi u Pakracu, u Hrvatskoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste zaposleni?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Sada jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li imate bilo kakvih teškoća u pogledu vašeg svakodnevnog života i normalnog rada?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa, nije lako, ali Ö

SUDIJA KVON: Mislim da nemamo transkript teksta koji prethodi "Ö sa vašom porodicom?" Kako je glasilo pitanje i odgovor? Možete li da to ponovite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitanje je bilo da li živi normalno, da li vodi normalan život, sa svojom porodicom, a on kaže da živi u Pakracu, sasvim normalno, sa svojom porodicom. Sada me interesuje druga tema. Nisam siguran

da je tačno, ali dajte mi vaš odgovor i tada ću znati. Da li je istina da vam je u novembru 1991. godine bilo prvo suđeno pred hrvatskim vlastima Ö

TUŽILAC UERC-RECLAF: Mogu li da prekinem?

SUDIJA MEJ: Da, privatna sednica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitanje je bilo da li živi normalno sa svojom porodicom. Dakle, živi, kako kaže, u Pakracu normalno sa svojom porodicom. Mene interesuje jedno pitanje, ja nisam siguran da je to tačno, ali vi ćete mi na njega odgovoriti, pa ću onda znati. Da li je tačno da ste vi novembra meseca 1991. godine bili prvooptuženi u postupku pred vlastima Hrvatske ...

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, mogu li samo ovde da prekinem?

SUDIJA MEJ: Da. Idemo na privatnu sednicu.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da.

(privatna sednica)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada ste osnovali Srpsku demokratsku stranku Zapadne Slavonije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Krajem maja, ili možda u junu 1990. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 6. juna? Ko je bio inicijator formiranja stranke?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa bila je nas nekolicina, među njima i ja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samostalno ili ste imali neke veze sa nekim drugim, recimo SDS-om iz Knina, na primer? Ko je prvi formirao, vi ili ovi u Kninu i kako je to išlo, kakve ste vi imali veze s njim?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Mi smo u Kninu registrirali, onda smo izašli na prve demokratske izbore, pa smo dobili nekoliko saborskih zastupnika u Saboru, a tek posle tih izbora mi smo osnovali stranku u Zapadnoj Slavoniji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Osnovali tu stranku kao deo SDS-a koji je već bio napravljen ili kao posebnu stranku i kao takvu je registrovali?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Mi smo pripadali stranci iz Knina SDS-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je iko van tog vašeg sastava o kome govorite i u Kninu i u Zapadnoj Slavoniji bio uključen u formiranje te stranke, da li je iko iz Srbije, Beograda, bilo ko, bio uključen u formiranje te vaše stranke?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Koliko ja znam, ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi kako ste došli na ideju da formirate Autonomnu Oblast Zapadna Slavonija?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Zbog toga što je rat još trajao na prostorima Krajine i Istočne Slavonije, a mi smo htjeli da na prostorima Slavonije se krene u dijalog i izbjegne rat i zbog toga smo osnovali posebnu SAO Zapadnu Slavoniju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto ste osnovali SAO Zapadnu Slavoniju, ako ste hteli da, koliko shvatam, da pregovarate sa Zagrebom, da se dogovorite i da rešite problem? Zašto vam je onda bilo potrebno da formirate autonomnu oblast, ako vam je to bila tada namera?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Prvo zbog toga što je postojala SAO Slavonija, Baranja, Zapadni Srem, pa su neki smatrali da mi pripadamo tom prostoru pod tim imenom, a da ne bi pripadali tom prostoru pod tim imenom, mi smo se zbog toga identificirali drugačije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to znači, proizilazi da ste vi formirali autonomnu oblast, Srpsku Autonomnu Oblast Zapadna Slavonija da bi se distancirali od ovih u Istočnoj Slavoniji? Je li to ono šta vi tvrdite?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da ne bi bili pod SAO Slavonija, Baranja, Zapadni Srem, nego da budemo zasebno i da možemo artikulirati svoje potrebe i svoje zahtjeve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Upravo ovo šta tvrdim, da biste se od njih distancirali, vi ste formirali tu oblast, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je i u stvaranje te, pitao sam vas malopre, u stvaranje SDS-a tamo bio neko uključen, da li je u stvaranje autonomne oblasti bio uključen neko iz Srbije ili iz Beograda?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Mislite na Zapadnu Slavoniju?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ili svaku krajinu.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja znam da za Zapadnu Slavoniju ne, za ostale ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je bilo ko, evo čak da svedemo i na pitanje finansiranja, bilo kakvu pomoć SDS-u Zapadne Slavonije iz Beograda, Srbije i tako dalje, na bilo kakav način ostvarivao?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi uopšte imali neke veze sa Beogradom ili sa Srbijom u tim vašim aktivnostima?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite mi da li je tačno da i u vezi sa onim referendumom koji ste provodili o samostalnosti i autonomiji srpskog naroda u Hrvatskoj niste imali nikakvo učešće bilo koga iz Srbije i iz Beograda? Je li tako ili nije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, niste imali učešće. Recite mi, kažete da ste, na strani 9 izjave, da ste dolazili u Beograd u Vladu Srbije i da ste tamo razgovarali sa Budimirom Košutićem koji je bio potpredsednik Vlade. Jeste li došli na svoju inicijativu?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi kod njega došli pre svega zato što je on bio takođe Srbin iz Hrvatske, iz tih krajeva i smatrali da ga posetite, obidete, razgovarate?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne znam na koji datum mislite, o kom je datumu ovo što ste rekli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je na strani 9 vaše izjave. Rekli ste da ste dolazili u Beograd da razgovarate s njim.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Prvi naš kontakt sa gospodinom Košutićem je bio na liniji što je on profesor, da nam pomogne u stvaranju naših primjedbi na Ustav Republike Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, upravo sam to hteo da vas pitam i baš vam hvala što ste mi priskočili u pomoć. Vi ste došli kod njega da vam pomogne kao kod zemljaka iz tih krajeva, da vam pomogne u pravnim pitanjima, jer je on profesor beogradskog Pravnog fakulteta, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: To je bio prvi naš kontakt, ali to nije bilo u Beogradu, nego u Zapadnoj Slavoniji. Ali u Beogradu, kad sam imao kontakt sa njim, to je bilo 21. ili 22. avgusta 1991. godine. Tada sam došao sa kolegom da iznesem problematiku, jer je tamo počeo rat. I tada nas je on primio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I vi ste na svoju inicijativu došli da ispričate šta se dešava?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li vam on, je li vas on na neki način podstrekivao na neki sukob sa hrvatskom državom ili na bilo kakav način delovao na vas u nekom smislu koji biste vi mogli da na bilo kakav način osudite?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Između ova dva razgovora, dva sastanka koje smo imali, kad smo mi išli na pregovore kod gospodina Tuđmana, njemu se nije sviđala činjenica da smo mi prethodno bili tamo, to je bio telefonski razgovor, ali on nikada nije podstrekivao da se ide u rat, to ja nisam čuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da vidimo sada dalje. Kada je u pitanju Teritorijalna odbrana SAO Slavonije, da li je tačno da ni na kakav način Srbija nije bila u to uključena?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja nemam saznanja da je direktno bila uključena, jer ne znam na koji način su formirane Teritorijalne odbrane i oni koji su formirali to su radili bez moga znanja, ja to nisam ni upoznao. Ja ne znam da li je bilo i da li je uopšte bilo uplitanja od strane Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači vi ne znate ništa o bilo kakvom uključivanju Srbije u Teritorijalnu odbranu Zapadne Slavonije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tamo je došlo do nekih tenzija i nekih sukoba, valjda u Pakracu, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta se, u stvari, tamo dogodilo. Zašto je došlo do tog sukoba?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Došlo je zbog policijske stanice, jer je u junu ministarstvo poslalo, ne znam koliko, da li 30 ili više ili manje, policajaca kako bi promijenili nacionalni sastav, da ne budu Srbi u većini, već da to bude po njima nekakav drugi srazmjer. Oni su imali nova obilježja i ambleme na kapa-ma. I koliko se sjećam primjedbe načelnika policije ili sekretara, ne znam koja mu je tada bila funkcija, da oni odnose oružje iz stanice policije svojim kućama, što predstavlja opasnost da se iz stanice iznese oružje. On je tražio od rukovodilaca općina da mu daju pismeni nalog kako bi on tu policiju razoružao i uzeo rezervni sastav policije, kako bi održavao red i mir na području općine Pakrac. Kad je on to učinio, onda se uključilo Ministarstvo unutrašnjih poslova i nakon dan, dva, ne znam tačno koliko, je došlo do incidenta kad su ulazili u Pakrac, kako bi oni ponovo preuzeli policijsku stanicu pod svoju kontrolu. Došlo je do puškaranja između rezervnog sastava policije i ministarstva. Došlo je do razgovora, pregovora, uključilo se i savezno ministarstvo. Ponovo je preuzeta kontrola nad policijskom stanicom i stavljena su nova obilježja na općinu i na policijsku stanicu. To je ukratko.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li se tada pojavila vojska?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Vojska se pojavila nakon incidenta nekoliko sati. Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je vojska radila? Šta je bio njen zadatak, šta je ona, kako je postupila vojska?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Vojska je došla dolje, ja ne znam s kim je imala kontakte u gradu i policiji, ali su kasnije tražili da se rezervni sastav policije razoruža i da predaju oružje, kako bi oni predali oružje MUP-u Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vojska je delovala ...

SUDIJA KVON: Samo trenutak, imamo nekih tehničkih poteškoća. Ovo je, naime, zaštićeni svedok i njegov glas je predmet mera distorzije. Prema tome,

morate da budete još sporiji nego inače i praviti pauze između pitanja i odgovora. Što se tiče prethodnog pitanja kada je svedok rekao da ... Nakon toga više nismo čuli prevod ili nemamo zapisnik. Koje je bilo pitanje nakon toga? Naime, svedok je rekao "vojska je došla nekoliko sati nakon incidenta" i onda sledi pitanje: koje je pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa on je već odgovorio na to pitanje. Pitanje je bilo šta je vojska radila, a svedok je odgovorio da je vojska tražila da se vrati oružje i preda Ministarstvu unutrašnjih poslova.

SUDIJA KVON: Dobro, ali koje je bilo prethodno pitanje, pitanje pre toga, ako se sjećate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znam šta vi nemate tu. Pitanje je bilo o incidentu, kakav je bio incident, a kad je on opisao incident pitao sam ga da li se pojavila vojska i kakva je bila uloga vojske. On je objasnio sada da je vojska, u stvari, insistirala da se vrati oružje koje je uzeo rezervni sastav i da ga preda Ministarstvu unutrašnjih poslova Hrvatske. To znači praktično da je vojska u toj situaciji koju vi opisujete pomagala organima Ministarstva unutrašnjih poslova Hrvatske. Je li tako, gospodine C-037?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno da je zadatak vojske bio, u stvari, sprečavanje sukoba na toj teritoriji o kojoj vi svedočite, ne govorim vam sada o svemu, nego jednostavno na toj teritoriji? Je li to tačno ili ne?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: 2. marta je vojska došla da spriječi sukob.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vojska je, u stvari, nastojala i da razdvoji one koji su se sukobili?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Tada više nije bilo sukoba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, sve se smirilo, a vojska pomogla Ministarstvu unutrašnjih poslova Hrvatske, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je bilo pokušaja bilo s koje strane da se napadne neko selo ili nešto, da se izazove neko nasilje u to vreme ili posle

tog vremena u toj godini?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači stanje je bilo potpuno mirno?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da. Ne u toj godini, kasnije je bio rat, nego tih dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: S obzirom da u vašem iskazu vi pominjete da je JNA sprečavala napade na hrvatska sela tamo kada je došlo do tenzija, do nasilja i tako dalje, je li to tačno?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Kada je došlo do tenzija, mislite posle 2. marta?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znam tačne datume, ne poznajem vašu situaciju, ali hoću da razjasnim ovde, pošto vi svedočite sa lica mesta, ponašanje vojske, Jugoslovenske narodne armije ...

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa ona je bila ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se držim vaše izjave, vi kažete na strani 11, peti pasus otprilike, da je ona sprečavala da dođe do nekog napada na hrvatsko selo neko?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa to je bilo gore, kod Pakraca. U toj oblasti sprečavani su napadi na hrvatska sela, ali u Donjem Čaglicu koje je bilo miješano selo i Hrvata i Srba, tamo je došlo do sukoba između Srba i Hrvata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A oni su delovali da ih razdvoje?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa tako to nije bilo tada, jer su ti Hrvati dijelom otišli, a jedan dio je izginuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi da li je tačno da je vojska poštovala sve dogovore o prekidu vatre?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Na to vam pitanje ne mogu odgovoriti, jer ne znam ko je prekidao. Znam da su stalno prekidana primirja, a pošto u dijelu gdje sam ja bio nije bilo vojske, ja sam bio na području gdje nije bilo vojske, ja onda ne mogu sa tvrđenjem baš reći da je ona vidjela ko je možda prekidao, ne znam to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam da li ... Znači da je poštovala ili ne?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja odgovaram da ne znam, jer nisam bio baš u tom dijelu gdje je vojska bila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete, koliko sam shvatio, “zadatak JNA je bio sprječavanje širenja sukoba, sprječavanje ulaska hrvatske policije u srpska sela i sprječavanje napada na hrvatska sela i JNA je poštivala dogovore o prekidu vatre”. To kažete na strani 11 u trećem pasusu odozdo u izjavi.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa ostajem kod izjave.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da to utvrdim, dakle. A recite mi, molim vas, nešto oko tih sukoba koji su se događali na tom vašem terenu te godine?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa ja ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete “u većini slučajeva kada bi došlo do borbe i Srbi i Hrvati su napuštali domove i bježali. Glavna razlika je bila u tome što bi se Hrvati većim djelom vraćali kućama nakon prestanka borbi, ali se veliki broj Srba ne bi vratio”.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: To mislim na prostor Zapadne Slavonije u i oko linije sukoba, jer se taj prostor s vremenom sužavao i kad je stanovništvo Grubišnog Polja otišlo, oni se nisu vratili, ali Hrvati koji su živjeli u okolini Grubišnog Polja su se vratili. Tako je bilo u Daruvaru, tako je bilo kasnije u Podravskoj Slatini i Orahovici, a na kraju je tako bilo i kod Pakraca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi inače ste optužnicu protiv mene pročitati, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad mi odgovorite da li je tačno da vama lično, iako ste bili na funkcijama koje smo na privatnim sednicama pomenuli pa ih ne želim da ovde pominjem, nije poznat ni jedan jedini zločin koji se navodi u optužnici protiv mene, je li to tako ili nije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ako možete ponoviti, ja se izvinjavam, nisam razumio pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da, s obzirom na funkcije koje ste imali, rekli ste maločas da ste pročitali tu optužnicu, da li je tačno da vam nije poznat ni jedan jedini zločin koji se navodi u optužnici protiv mene?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja to zločin kao zločin, da znam da ste nešto direktno radili, to ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači nemate nikakvo saznanje o tome?
SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste rekli maločas da ne znate ko je osnovao Teritorijalnu odbranu Zapadne Slavonije, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi ste na funkciji na kojoj ste bili. A da li onda znate, ako ne znate ko je osnovao, da li su nju sačinjavali meštani tih sela, naselja koji su se nalazili na tom području?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste, nju su sačinjavali domaći ljudi, a kad sam rekao za organizaciju TO, nju su organizirali domaći ljudi koji su radili u općinskim sekretarijatima, ali ja ne znam po čijem nagovoru su to napravili i kako su to radili. To ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znate, dakle, to, da konstatujemo, ali znate da su to bili meštani, lokalni stanovnici tih područja. Kako mogu da shvatim: vi ne znate ništa o tome da li je njima neko naložio ili da li je neko njima sugerisao da formiraju Teritorijalnu odbranu ili ne, ni to ne znate, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Juče sam izjavio da ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li to onda podrazumeva, da li se to onda može pretpostaviti da su oni organizovali Teritorijalnu odbranu na sopstvenu inicijativu?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: I to može biti, ali ne znam.

SUDIJA KVON: Samo trenutak, gospodine Miloševiću, pre nego što nam nestane taj deo teksta sa ekrana. Na pitanje gospodina Miloševića o tome imate li ikakva saznanja o zločinima koja se njemu stavljaju na teret, pošto ste pročitali optužnicu, dakle, postavljeno je pitanje jeste li imali ikakvih saznanja o tim zločinima i vi ste rekli "da ste vi nešto direktno počinili, ne znam ni za jedan takav zločin". Međutim, da li vi znate za bilo koji od zločina koji je naveden u optužnici, ako je počinila neka druga osoba, dakle ne optuženi, dakle za zločin za koji se tvrdi da su počinili neki drugi Srbi u Hrvatskoj? Da

li znate za bilo kakav takav incident koji je opisan u optužnici?

SVEDOK C-037: Pa o tim zločinima sam govorio u prethodnom mom izlaganju. Svjedočio sam o tome. Oni su se dogodili na području Zapadne Slavonije Znači, ja sam govorio o konkretnim zločinima na konkretnim lokacijama.

SUDIJA KVON: Prema vašim saznanjima, jesu li oni uključeni u optužnicu?

SVEDOK C-037: Jesu.

SUDIJA KVON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E pa upravo vas to pitam: da li po vašim saznanjima Srbija i ja kao njen predsednik imamo ikakve veze sa tim što kažete da ste pročitali u optužnici?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja ne znam da li Vi lično imate veze i sama Srbija, ja sam govorio o zločinima koji su tamo počinjeni. Ja sam tako na pitanje odgovorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema tome, vi ne znate da li ja imam neke veze ili da li Srbija ima neke veze sa tim?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: To ne znam. Ja ne bi davao pretpostavke.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, molim vas imajte na umu ove tehničke poteškoće koje imamo sa ovim konkretnim svedokom, zbog mera koje se primenjuju. Naime, prevodioci često ne čuju pitanje, jer mikrofona mora da bude isključen između pitanja i odgovora, tako ako biste mogli, molim vas, da napravite pauzu nakon što je svedok završio sa svojim odgovorom, pa tek onda da pređete na pitanje. I isključite mikrofona.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja bih mogao da ga isključim ako prebace komandu sa vašeg stola na moj sto, kad on završi odgovor da mogu da ga pitam, jer ja već prevelike pauze pravim, ali izgleda da su i one nedovoljne. Ako prebace kod mene, ja ću paziti da pritisnem kad on završi odgovor. Da li je tačno da vama ništa nije poznato, idemo onda malo brže, a ja ću praviti pauzu dok vi završite odgovor, da li je tačno da vama ništa nije poznato u pogledu naoružavanja Teritorijalne odbrane?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nije vam poznato?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vama nije poznato ništa ni u pogledu opremanja Teritorijalne odbrane?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nemate nikakve informacije ni u pogledu načina finansiranja Teritorijalne odbrane?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da su svi zapovednici Teritorijalne odbrane bili domaći ljudi i ljudi s tog prostora, kao što su bili i pripadnici Teritorijalne odbrane?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: U početku da, kasnije je došlo nešto oficira JNA

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Odakle oficira JNA?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa došli su iz Banja Luke, a došao je i Jovo Trbojević iz Novog Sada koji je rodom iz Zapadne Slavonije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači došli su ljudi sa tog prostora?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nije došao niko iz Srbije da vam tu komanduje, nego su došli ljudi sa tog prostora koji su imali neko vojno obrazovanje, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Na području Okučana je bila jedinica JNA koja je došla iz Bjelovara i tu oficiri nisu bili domaći ljudi, jer su bili iz Jugoslavije, iz Srbije, iz Bosne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, jedinica JNA iz Bjelovara, znači Bjelovar je najbliže hrvatsko mesto tu, pretpostavljam, je li tako, gde je bio garnizon vojske?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I oni su isto tako došli sa područja Hrvatske?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Bilo je kasnije jedinica koje su dolazile iz Vojvodine, iz Zrenjanina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi govorite o regularnim jedinicama JNA?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Za vreme dok je postojala Savezna Republika Jugoslavija?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A recite mi da vi, kao ta funkcija koju ste vršili, ne znate za bilo kakvu pomoć Teritorijalne odbrane Zapadne Slavonije od strane Ministarstva odbrane Srbije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zaključujem to iz ove vaše izjave pa hoću da to potvrdim. A bili ste u poseti ministarstvu Srbije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Bio sam 1992. godine, ja mislim početak. Bio sam u Ministarstvu za Srbe van Srbije, pa sam onda pozvan u Ministarstvu odbrane da ispričam šta je to bilo, šta se događalo u Zapadnoj Slavoniji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad ste bili u poseti, pitali su vas šta se događa, da se informišu šta ima tamo novo, šta se događa u Zapadnoj Slavoniji, šta je u toku, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste tada vi razgovarali o bilo kakvim zločinima ili bilo čemu šta je tamo?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Mislim da nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vezi sa odnosom Teritorijalne odbrane i JNA vi apsolutno ne znate ništa, je li to tačno?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Takođe vam, koliko ja razumem, ništa nije poznato u vezi sa naoružavanjem Teritorijalne odbrane Krajine?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Nije mi to poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato, s obzirom na funkciju koju ste obavljali, ne u to vreme nego da kažem u ranijim godinama, godinu, dve, tri i tako dalje, gde se to oružje Teritorijalne odbrane nalazilo? Je li se to nalazilo tu u vašem gradu, u vašoj opštini, na vašoj lokaciji, Teritorijalna odbrana je bila organizovana u celoj Jugoslaviji pretpostavljam na isti način. Ne znam kako je u Hrvatskoj bila organizovana, ali pretpostavljam da se oružje nalazilo tu gde ste i vi, oružje Teritorijalne odbrane. Da li imate o tome saznanja?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja, koliko se sjećam, Teritorijalna odbrana u Hrvatskoj je organizovana kao u cijeloj Jugoslaviji i ona je imala svoje naoružanje. Znam da je kasnije to naoružanje oduzimano iz Sekretarijata narodne odbrane. Ne znam na koji način i ne znam iz kojih mjesta, ali se sjećam da je nešto o tome bilo riječi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko sam shvatio iz ovog šta kažete, JNA nije bila prisutna u većem delu Zapadne Slavonije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne, bila je do možda jedne trećine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sada mi recite, molim vas, o onome o čemu ste govorili u glavnom ispitivanju, o sednici Predsedništva SFRJ, u vezi sa Vensovim planom koja je održana, kako ste vi rekli 31. januara 1991. godine ...

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, ovo pitanje se raspravljalo na privatnoj sednici.

SUDIJA MEJ: U redu, idemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li sam ispravno razumeo da su kontakti između komande Zapadne Slavonije i rukovodstva bosanskih Srba bili samo

lične prirode?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Kako se ja sjećam, da. U to vrijeme nije bilo nikakvih kontakata. Bilo ih je kasnije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nemate nikakva saznanja o bilo kakvim vezama sa Vladom Srbije, bar što se tiče tih kontakata?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O tome ne znate ništa. Znači gledano iz vaše pozicije, položaja koji ste imali, nemate saznanja o događajima koji su opisani. Ako nemate nikakve informacije da je neko izdao naredbu o navodnom proterivanju Hrvata iz određenih gradova i sela, ako nemate bilo kakvo saznanje o učešću Beograda u organizovanju Teritorijalne odbrane, organizovanju referenduma, organizovanju napuštanja gradova, napuštanja određenih opština i sukoba koji su izbili, zašto onda na strani 12 kažete da nemate razloga da ne verujete da su neki zločini, posle svega, bili počinjeni? Vi kažete da za vas ne postoji razlog da ne poverujete da su ti zločini počinjeni. I pošto smo prošli kroz sve ovo i nemate nikakva saznanja o tome, ipak kažete da nemate nijedan razlog da ne poverujete da je to počinjeno. Kako to objašnjavate?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja nemam razlog da ne poverujem da su zločini počinjeni. Kažem, pošto znamo da su zločini počinjeni u Dalmaciji, na jugu, da su civili ubijani i takođe u Zapadnoj Slavoniji, ja sam govorio o tim zločinima, ili o onom kada su Hrvati iseljeni iz Iloka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da budemo jasni o jednoj stvari, molim vas. Ja ne govorim o tim paradnim i kojekakvim sličnim sukobima koji su se odvijali u različitim selima. Ja govorim o zločinima koji se povezuju sa nekakvom namerom, nekom vrstom delovanja iz Srbije, nekakvim organizovanjem protiv civila koji pripadaju drugoj etničkoj grupi. O tome govorim. Ja uopšte ne govorim o činjenici da ste se vi tamo borili jedni protiv drugih, da ste svodili različite račune. Govorim o vašoj tvrdnji. Kakve veze to ima sa bilo kakvom vrstom uticaja iz Beograda i Srbije? To je ono o čemu ja govorim. Činjenica da ste se vi borili između sebe je druga stvar.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ponoviću moj odgovor. Izvinjavam se, ali nemam razloga da vjerujem da zločini nisu počinjeni. Međutim, nikada nisam rekao da sam pomislio ili da sam izjavio da Srbija ima veze sa tim zločinima. Da li je to navedeno bilo gdje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čak i da se radi o tim konkretnim zločinima, da li je istina da niste imali nikakva lična saznanja ili informacije o bilo kojem od njih?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Već sam rekao da sam čuo da su zločini počinjeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je ono šta bih želeo da konstatujem. Vi čak ni nemate nikakva lična saznanja o bilo kojem od tih zločina, a da ne govorimo o prvoj stvari koju smo pomenuli.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Rekao sam u svojim ranijim izjavama da je bilo zločina u Zapadnoj Slavoniji za koje sam čuo. Pošto nisam bio u blizini nijednog od tih mjesta, govorio sam o zločinima za koje sam čuo da su počinjeni i govorio sam da sam čuo ko ih je počinio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sada mi samo odgovorite na sledeće pitanje: na samom početku ispitivanja, upućeno vam je pitanje o izvesnom sastanku u mojoj kancelariji, je li tako? Da li je tačno da su me osobe koje su tada bile prisutne pitale ... Ne, ne ...

SUDIJA MEJ: Privatna sednica?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, to je bilo na privatnoj sednici, sastanak gospodina Jovića i gospodina Miloševića.

SUDIJA MEJ: Idemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, ponovo smo na otvorenoj sednici.

SUDIJA MEJ: Sad ćemo da prekinemo zasedanje do 14.30. Ima jedna stvar koju hoću da vas pitam pre nego što to urade oni. Koliko dugo mislite da ćete još da budete sa ovim svedokom, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Zaista ne znam, ali čvrsto ću se držati vremena predviđenog za Tužilaštvo, to jest, za onu tamo suprotnu stranu.

SUDIJA MEJ: U redu. Razmišljam o sutrašnjem danu. Da li imate nekog drugog svedoka? Možda neće da bude potreban.

TUŽILAC NAJS: Mi svakako imamo drugog svedoka, ali mogu li da kažem dve stvari o svedocima? Nameravamo da dovedemo dovoljno svedoka da održimo kontinualan protok njihovih svedočenja, kada god to bude bilo moguće i za sutra smo pripremili jednog svedoka. Imao bih takođe da dodam nešto o kontroli svedoka, ali posle pauze.

SUDIJA MEJ: Moramo da završimo u 13.00 iz tehničkih razloga. Optuženi je ranije pominjao da nije dobio pripremljena dokumenta za sledećeg svedoka. Može da se desi da ih je u međuvremenu dobio, ali moglo bi da se desi i da ga vi snabdete novim dokumentima koje bi mogao da ga pregleda tokom vikenda.

TUŽILAC NAJS: Mogu li da dodam još nešto u sledećih 30 sekundi? Optuženi se žali na količinu vremena određenu rasporedom. Originalni raspored o vremenu za svedoke bio je najbolja procena koju smo imali. Naravno, saslušavaćemo svedoke što brže budemo mogli, kada god to budemo u stanju da uradimo, a čini se da ćemo često moći da unapredimo originalni raspored, to jest da upotrebimo manje vremena nego što je prvobitno bilo predviđeno.

SUDIJA MEJ: U redu. Svedoče C-037, da li biste bili ljubazni da se vratite do 14.30?

(pauza)

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, pre nego što optuženi počne da postavlja pitanja, ima jedno administrativno pitanje za koje molim da mi Pretresno veće da nekoliko minuta. Sledeća dva svedoka su Matovina i Samardžić. Optuženi nije još uvek našao materijal koji smo mu mi obelodanili tako da smo mu dali nove primerke tog materijala. Mogu li da nastavim, pošto se ovo ne tiče svedoka, znači dali smo mu ponovo taj materijal i moći ćemo da mu damo dokazne predmete za jednog ili oba svedoka ili danas ili sutra. Sutra će morati da počne Matovina, pošto Samardžić nije još spreman, a ako sledećeg svedoka ne počnemo pre ponedeljka, hteo bih da to bude Samardžić. Nadam se

da neće optuženom da bude nezgodno i da Pretresno veće nema ništa protiv.

SUDIJA MEJ: Pa teško da ćemo do sledećeg svedoka da dođemo pre sutrašnjeg dana ili čak ni sutra, ali hvala vam u svakom slučaju. Trebalo bi sad da kažem da smo dobili englesku verziju dokumenta dokaznog predmeta koji je uvršten, D40. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da nastavimo, gospodine C-037, da konstatujemo šta još vi ne znate. Vi ne znate ništa ni o Babićevim kontaktima sa Ministarstvom odbrane Srbije i ministrom Simovićem, je li tako?
SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Uopšte ne znate za bilo kakvu podršku ni Babiću ni Martiću od strane Beograda?
SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Nema nekih dokaza da imaju podršku, osim što se preko medija puštalo da govore u tom smislu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ipak pominjete da je Državna bezbednost koristila Udruženje Srba iz Hrvatske da bi preko njih uticala na događaje u Hrvatskoj. To je vaša slobodna pretpostavka. Da li je tačno da vi nikad niste prisustvovali sastancima u tom udruženju, pogotovo ne sa predstavnicima Državne bezbednosti?
SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja sam bio u Udruženju Srba iz Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Objasnite mi na osnovu čega vi tvrdite kako ga je Državna bezbednost koristila?
SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa ne znam, koliko se ja sjećam da su neki od tih članova govorili da su u kontaktu, ali ja ne znam detalje o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koji članovi tog Udruženja Srba iz Hrvatske su govorili da su u kontaktu?
SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa neko od onih generala, ne znam ni ja ko, ko sad tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislite od ovih penzionisanih?
SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste, jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Penzionisanih generala koji žive u Beogradu i tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi nemate saznanja o bilo kakvim kontaktima Udruženja Srba iz Hrvatske sa službom bezbednosti?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Nemam nikakvih saznanja o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Inače i o takvozvanoj vojnoj liniji o kojoj se dosta govori ovde, vi ne znate ništa?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne. Na koju vojnu vi mislite, izvinite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vojna linija, neka vojna veza između Krajine i Beograda ili bilo kakva vojna linija, mislim povezanost vojnih struktura. Vi o tome ne znate ništa?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jedino dok sam bio u Vladi, ono što znam da je ministar Šeparović išao u JNA gore u Beogradu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U Beograd?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Inače vi o toj vezi ne znate ništa?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Takođe vi ne znate ništa i o vezama između Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije i policije Krajine, je li to tako? Je li tačno?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: O tim vezama ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znate. Dobro. Inače vi nikad niste videli, kao funkcioner, da ne kažem sad koji, Crvene beretke u Zapadnoj Slavoniji, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niste ih videli. Dobro. Inače, kad govorite o policiji Zapadne Slavonije, da li znate da Beograd nema nikakve veze sa formiranjem te policije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Koliko ja znam, nema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Takođe nemate nikakva saznanja o kontaktima policije Zapadne Slavonije sa Ministarstvom unutrašnjih poslova Srbije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: To ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Takođe nemate nikakva saznanja ni o prisustvu bilo koga iz MUP-a Srbije na teritoriji Zapadne Slavonije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne znam. Jedino Vezmar Jovo što je došao, što je radio u MUP-u, došao i vratio se nazad, jedino za njega što znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Odakle je Vezmar Jovo?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Iz Pakraca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I došao je da radi u Pakrac, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne, došao je, otišao iz Pakraca, ali je radio u Pančevu. Iz Pančeva, iz policije je došao i bio komandant u Zapadnoj Slavoniji u Pakracu. To je u Pakracu vodio i ponovo otišao raditi u Pančevu. Jedino to znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislite otišao da se zaposli u Srbiju posle pada Zapadne Slavonije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A znate li koliko je ljudi otišlo u Srbiju i u Republiku Srpsku posle isterivanja Srba iz Hrvatske, posle avgusta 1995. godine?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa negde oko 350.000 sveukupno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pretpostavljate valjda da se od tih 350.000, da se jedan veliki broj zaposlio na nekim poslovima za koje je bio kvalifikovan, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: I to se može pretpostaviti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vezmar Jovo o kome govorite bio je profesionalni policajac?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zaposlio se u policiji, je li tako?
SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kao to što ste radili, je li ne znate ni odakle je dolazio novac i ne znate da li je Srbija finansirala SAO Zapadnu Slavoniju? Je li to tačno?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Koliko ja znam nije finansirala, nemam podataka da je finansirala, nemam tih podataka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li je tačno da su, u stvari, pripadnici policije Zapadne Slavonije upravo bili ti ljudi koji su tu živeli i koji su uglavnom nekad radili u MUP-u Hrvatske?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi pominjete vaše kontakte s generalima, pre svega s generalom Uzelcem. Vi tada niste uopšte razgovarali s njim o oružju ili o nekim vojnim pitanjima, je li tako ili ne?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: U Bučje je on došao da vidi kakva je situacija, kakvo je stanje i samo je rekao da će se potruditi da taj prostor zadrži kako bi ljudi mogli ostati tamo. Nije bilo govora o oružju nikakvom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Što će reći da očekuje da bude bezbedno, da ljudi ne moraju da pobegnu, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Stav koji je u dokumentu koji je priložen uz vašu izjavu i koji nosi naziv "Sastanak regionalnog odbora SDS-a održan 8. maja 1991. godine" bio je stav većine Srba koji su živeli u toj regiji, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Na koji mislite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislim na onaj koji je priložen uz vašu izjavu.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Mislite o referendumu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad baš da vam preciziram svaki od ovih papira, previše ih liferuje ova druga strana.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Mislite na 8. maj 1991. godine?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, 8. maj 1991. godine.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Gdje se govorilo o referendumu? Bio je stav većine Srba u Zapadnoj Slavoniji da se izađe na referendum i glasa o opstanku u Jugoslaviji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da ga onda ne pregledam dalje, ne istražujem dalje. Da li je tačno da u tom dokumentu na drugoj strani pod 2, samo da vidim, to ste vi tada tamo konstatovali, na tom sastanku, samo da razjasnimo je li bio iko prisutan iz Srbije i da li je iko vama prenosio bilo kakve direktive iz Srbije na tom sastanku?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne, nije bio niko, niti je prenosio bilo kakve direktive.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad ovde pod tačkom 2, kaže vaše ime, pa ponovo "sa obrazloženjem da su Slovenija i Hrvatska bile pijuni u rukama 'velikog tate', zna se da je Bosna, Sandžak i Kosovo trebalo biti muslimanska država na Balkanu. I 15. maja 1991. godine trebalo je, kao, "prebjeći", pod navodnicama, "iz Albanije (Albania) 50.000 Albanaca i da počne rat, u tome veliku ulogu igra Izetbegović". Je li tako? To je bilo ono o čemu se tamo govorilo, o čemu ste vi govorili?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne, ja sam rekao da se o tome nije govorilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nije se govorilo?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači da ovaj zapisnik koji ste Vi priložili nije autentičan?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Nisam ga ja priložio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A to ga je druga strana predložila?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Tužilaštvo i taj zapisnik kao zapisnik nije zapisnik sa tog sastanka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas da imate u vidu da se ovakav zapisnik koji svedok, putem koga se on ubacuje kao nekakav dokazni predmet, ni na kakav način ne može da vezuje sa ovim svedokom i da se pomoću

njega uvršćuje u dokazne predmete. Ako ima nekog drugog osnova, to je vaša stvar, ali da se ne ide baš na ovakav način koji je očigledno neprimeren. Vi opisujete da je u avgustu nakon što je MUP Hrvatske otišao u Okučane, da su tamo stigle jedinice iz Bjelovara. Da li je tačno da su te jedinice došle da spreče dalje sukobe?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Oni su razoružali, hrvatski MUP je razoružao dio vojske. Došlo je do razoružavanja dijela vojske od strane hrvatskog MUP-a i onda je vojska preuzela te svoje ljude i došla je pomoć, koliko se sjećam Banjalučki korpus iz Gradiške, jer je bila Zapadna Slavonije odsječena, više od mjesec dana nije bilo kontakta sa Bosnom. I onda su se povezale jedinice JNA iz Bjelovara koje su bile u Okučanima, sa vazdušnim korpusom koji je došao iz Banja Luke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to smo, dakle, konstatovali da je tu vojska, dakle, oslobodila zarobljene vojnike, je li tako, od strane MUP-a Hrvatske, koje je MUP Hrvatske uhvatio i razoružao i sprečila sukobe, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Tako je bilo tada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li Jugoslovenska narodna armija tada bila na teritoriji Jugoslavije i Hrvatska bila deo Jugoslavije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste pročitali spisak logora koji su nabrojani u optužnici, ali vi nemate nikakva lična obaveštenja u pogledu tih logora, a shvatio sam iz onoga šta ste govorili da ste za to čuli samo na hrvatskoj televiziji. Je li tako ili ne?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Za ove ostale sam čuo sa hrvatske televizije, a u Zapadnoj Slavoniji sam čuo i od građana koji su tamo živili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi kakvi su to bili logori, pošto pretpostavljam da znate da je rukovodstvo Krajine uvek tvrdilo Beogradu da nema nikakvih logora, ne znam da li ste i vi bili među tima koji su to tvrdili? Da li su to bili logori ili neki zatvori ili šta je to bilo? Za šta vi lično znate?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa ja lično sam dijelio riječ logor od zatvora, jer znam pravo značenje jednog i drugoga, ali ono što je bilo na Bučju to je bila privatna kuća u koju su zatvarali, zaključavali ljude. Ono što sam čuo da su neki dobijali batine, a neki su bili likvidirani, a veći dio je uspio da se razmi-

jeni. Ono što sam čuo za Ovčaru, da su dovedeni i da su tamo ljudi ubijeni, da je to bio nekakav hangar, koliko se sjećam. Ono što sam čuo za Knin, to sam čuo da je bio zatvor. Da li je to bio dio kasarne ili nešto drugo, to ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je bio, na primer, u tom zatvoru u Kninu?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Za to ne znam ko je bio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li su tamo bili kriminalci ili su zatvarani mirni građani u taj zatvor u Kninu?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa za vrijeme kad sam ja bio dolje, bilo je kriminalaca od strane Srba, a što se tiče ovih drugih, ne znam ko je bio. Čuo sam da su bili civili, ali ne znam, nisam ih vidio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su i ti srpski kriminalci isto bili civili?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jesu. Bilo je i vojnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, vi ste bili često u Kninu, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jesam. Nisam baš često, može se reći jedanput u 14 dana jedan dan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jedan dan u 14 dana morali ste da steknete sliku o tome. Želeo bih da proverim nešto. Na primer, meni je Milan Martić govorio i ja verujem da je govorio istinu, da u Kninu ima Hrvata ...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ne možete da svedočite sami o tome šta vam je rekao gospodin Martić. Možemo da čujemo ili tako što ćemo da pozovemo gospodina Martića ili ćete vi o tome kasnije da nam kažete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li je vama, pa vidite, gospodine Mej, kada druga strana ispituje, ispituje o stvarima iz mesta u kojima ovaj svedok čak nije ni bio, šta je čuo, a ja ga pitam za Knin u kome je bio, da li zna da je u Kninu normalno živio jedan broj Hrvata i da li su tačna uveravanja koja sam ja dobio da apsolutno nema nikakve diskriminacije, da nema nikakvog maltretiranja i da se u svemu uvažavaju sva njihova prava.

SUDIJA MEJ - PITANJE: Možete da mu iznesete tu tezu. Pre svega iznesite mu

tezu da je bilo Hrvata koji su normalno živeli u Kninu. Da li je to tako?

SVEDOK C-037: Bilo je Hrvata koji su živeli u Kninu normalno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bilo je Hrvata koji su normalno živeli u Kninu?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Bilo je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I nikakvo nasilje nad njima nije vršeno, maltretiranje ili bilo šta drugo?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne mogu reći za sve, ali ti koji su tamo živili u redu, za druge ne znam da li je bilo problema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Samo da to razjasnimo da se ne može govoriti o nekakvom tamo etničkom čišćenju i tako dalje, jer je to na suprotnoj strani, a ne na ovoj, iako je sve u inverziji. Dobro, s obzirom da vi kažete da nemate razloga da, govorili ste o tome da ste za neke logore čuli samo na hrvatskoj televiziji, e s obzirom da kažete da nemate razloga da ne verujete da su istiniti, to vam je na strani 13 u prvom pasusu u vašoj izjavi, da li su vam kao, na funkciji na kojoj ste bili poznati podaci o logorima za Srbe koji su bili u Hrvatskoj i baš u Zapadnoj Slavoniji u vreme kad ste vi bili tamo? Nemam vremena, evo da Vas pitam samo za neke od njih, na primer u Zapadnoj Slavoniji - Pakrac, Slavonska Požega i tako dalje. Ja imam ovde ceo spisak. Da li su Vam poznati?

SUDIJA MEJ: Dozvolite svedoku da on odgovori na to, naročito o Pakracu gde je živeo.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da, čuo sam da je bio zatvor u Pakracu, u Požegi, Pakračkoj poljani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ja ne mogu baš da se snađem u ovom spisku, ali, evo, gledam Slavonska Požega, jedan, dva, tri, četiri, pet, Slavonska Požega, kasarna bila logor za Srbe, Slavonska Požega, sportska hala, Slavonska Požega, ženski zatvor, Slavonska Požega, policijska stanica i Slavonska Požega, okružni zatvor. Da li su vam poznati svi ti?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Čuo sam za to.

SUDIJA MEJ: To je bio zatvor? Je li to bio zatvor za Srbe u tim krajevima ili je to bio zatvor za Hrvate?

SVEDOK C-037: Zatvor za Srbe.

SUDIJA MEJ: O kom periodu govorimo? Kada je bio taj zatvor za Hrvate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Sad ste me pitali za Hrvate. Za Hrvate je bilo ...

prevodioci: Ispravka, za Srbe, izvinjavam se.

SVEDOK C-037: Pa to je bilo tokom 1991. godine, a zatvor u Požegi je i danas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali ovi koji se odnose na ove što sam pročitao, sportska hala i tako dalje, ti zatvori svakako nisu i danas, pretpostavljam.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Nisu danas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte, molim vas i odgovorite mi na pitanje pošto se ovde odnosi na Pakrac, sledeći logori za Srbe, pa ćete mi reći za koji znate, za koji ne znate ili da li možda za sve znate šta bi mi bilo logično. Pakrac - Lipik, Pakrac - zatvor, Pakrac - podrum Robne kuće, Pakrac - Gavrinica, Pakrac - selo Ševovica, logor u Domu kulture, Pakrac - selo Ševovica, logor u šumi, Pakrac - Marino Selo, podrum u hotelu "Ribnjak", Pakrac - Marino Selo, ribarska koliba, Pakrac - Marino Selo ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Dozvolite svedoku da odgovori, da kaže nešto o tome, on ne može da pamti toliko.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Čuo sam za logore u Pakracu u policijskoj stanici i u Pakracu u Robnoj kući, a ovo što spominjete Ševovica i ostale, to je bilo pod srpskom kontrolom 1991. godine. Možda neko govori da je to bilo posle "Bljeska", ali nije bio tamo logor za Srbe. A što se tiče Pakračke Poljane, to je bilo na ribnjacima, na dva mjesta, možda i tri, ne znam sve lokacije, to se sve svrstalo pod jedan logor u Pakračkoj poljani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tri, te tri lokacije u Pakračkoj Poljani bili su jedinstven logor za Srbe. Je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Osim te tri lokacije kao jedinstven logor za Srbe, koje još logore za Srbe na području Pakraca znate?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa to što sam rekao u Robnoj kući, policijska stanica, bio je jedan porušeni u Lipiku, ne znam sad tačno koja je lokacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači ta tri i ovaj jedan na tri lokacije, to znate, a da li znate za ovaj Pakrac - Marino Selo, upravna i poslovna zgrada?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: To sve spada u jedno, Pakrac i Marino Selo to je pod jedan logor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi da li znate za logor Pakračka Poljana - organizacija, radna organizacija "Jedinstvo", to je pogon neki za izradu hemijskih olovaka i električnih prekidača, pa je korišćen takođe kao logor za Srbe.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Sve se to vodi pod jednim logorom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, znači i ribarska koliba i Vatrogasni dom se vodi?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Samo se se zove Pakračko Polje - Marino Selo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali onda je ovde više, a ne tri lokacije?

SVEDOK C – 037 – ODGOVOR: Ne znam za sve lokacije, kao što kažem, to se sve vodi pod jednom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I koliko je Srba bilo zatvoreno u tim logorima?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Taj broj ne znam, govorilo se o preko 100, 200, 300, nismo nikada dobili tačan podatak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li, kada govorite 100, 200, 300 vi govorite o svim ovim logorima za koje ste sad potvrdili da su postojali u Pakracu, mislim u toj pakračkoj regiji ili o njima pojedinačno ili u svima zbirno?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ovo sam rekao samo za područje Poljane, a za podrum u Pakracu u Robnoj kući i policijsku stanicu, taj broj ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nemate o tome nikakva saznanja koliko je bilo, ali znate da je bio logor?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Znam da je bio, ali ne znam koliko je bilo, zato što se ljudi još uvek plaše da pričaju o tome, ljudi koji su tamo bili, bar ovi sa kojima sam ja u kontaktu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, vi ste sad u kontaktu, mi smo čuli gospodina Mesića da kaže da je sad Hrvatska pravna država. Kako objašnjavate da se ljudi boje da govore da su bili u logorima koji tamo žive? Je li to znači da oni nisu sigurni ni danas za svoju bezbednost ako govore?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa ljudi koji su bili u logorima boje se o tome govoriti, jer se misli da bi ti koji su ih tamo držali mogli nešto da im naprave. Strah još uvijek postoji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možete li nešto da kažete o onome šta ste vi saznali o tretmanu, o tretmanu ljudi u tim logorima, kako su tamo tretirani?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Čuo sam da su mučeni, da su paljenim kablovima tučeni, struja da je puštana, da su ih tjerali jedni drugima da sjeku uši, pa da neko nekom pojede, bilo premlaćivanja i ubijanja. To je bilo u Pakračkoj Poljani, a u Pakracu da su tučeni, vezani za radijatore, premlaćivani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I koliko je njih preživelo, a koliko je ubijeno u tim logorima?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja o brojkama ne mogu da govorim, jer se tačan broj ne zna koliko je ubijeno, još uvijek nisu sumirani. Pošto broj nestalih raste svakim danom, kad se povratnici vraćaju i svako traži nekog svog za koga ne zna gdje je, pa se vodi kao nestali. A isto tako koliko je preživjelih, ne znam kad ljudi koji su otišli ne znam gdje su otišli, ne znam ko je bio, ne možemo te podatke nikako saznati tačno. Sada je teško, situacija se još nije potpuno stabilizovala, teško je reći. Ne volim to procjenjivati, jer su ljudi u pitanju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi lično imali priliku da razgovarate s nekim od ovih žrtava kojima su sekli uši pa ih terali da gutaju uši i da ih spaljuju strujom i da ih premlaćuju?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Razgovarao sam sa jednim kome su pucali kroz stomak. On mi je lično to ispričao i još sa nekim koji je sahranjivao, ali ljudi se boje još uvijek javno svjedočiti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A taj drugi je sahranjivao ove koji ne prežive, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

SUDIJA MEJ: Molim vas, pomozite nam da ovo razjasnimo. Kad se sve to dešavalo, svi ti incidenti koje opisujete u zatvorskim logorima? O kom periodu govorimo?

SVEDOK C-037: To se događalo negde od avgusta 1991. godine, pa do početka 1992. godine.

SUDIJA MEJ: A kakva je bila situacija u Pakracu u to vreme? Vi ste nam opisali preuzimanje vlasti od strane Srba i tomu slično, ali recite nam šta se dogodilo?

SVEDOK C-037: Pa od 19. avgusta u gradu Pakracu Srbi su bili samo na prilazu što se tiče područja koje su vojnički držali. Sam grad je bio jedno vrijeme ničiji, a kasnije je bio pod hrvatskom kontrolom. Gavrinica koju je pominjao gospodin Milošević, je bila na strani Pakraca. Grad je bio dosta bombardiran, tako da se u njemu nije živilo i bio je gotovo prazan, jedino što su bili u policijskoj stanici i u podrumu te Robne kuće i u ulicama s druge strane linije koju su Srbi držali. U njega su se vratili Hrvati tek poslije trećeg mjeseca 1992. godine, kada je počeo da se vraća život. Onda su u njemu živili većinom samo Hrvati, jako malo Srba do 1995. godine, a od 1995. godine, posle "Bljeska", vratilo se nešto malo Srba, nije imao tko da se vrati, ali još su živili u stanovima u kojima su živili, iako nemaju pravo. Njihovi stanovi su im oduzeti, neki su stanovi još uvijek razrušeni, a kuće koje se obnavljaju, obnavlja ih Evropska unija (European Union). Kad se koja kuća obnovi, tako se Srbi u njih nastanjuju uz podnijeti zahtijev za obnovu i oni koji se vraćaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da budemo načisto: vi ste, znači, neposredno komunicirali i saznali ove podatke o logorima za Srbe u tom pakračkom delu i o mučenjima nad Srbima, znači 1991. godine, dok je Hrvatska još bila u sastavu SFRJ pre međunarodnog priznanja, dok je vojska bila i na hrvatskom delu teritorije Jugoslavije, kao jedinstvena Jugoslovenska narodna armija? Znači sve se to događalo u to vreme?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li možete da kažete nešto preciznije ko su bili ti Srbi koji su bili zatvarani, mučeni u logorima, kojima su sečeni nosevi, uši, koji su prebijani, pucano kroz stomak i takve stvari? Ko su bili ti ljudi? Jesu li to bili neki ljudi koji su izvršili neka krivična dela ili ne?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: To su bili obični ljudi iz tih krajeva, neki koji su stanovali u Pakračkoj Poljani, tamo su odvedeni, a mnogi su dovođeni u Pakračku Poljanu iz Zagreba i drugih dijelova Hrvatske, pa i okoline Pakraca, Daruvara i drugih mjesta. Recimo iz sela Kip bila je dovedena jedna grupa isto u Pakračku Poljanu. Nisu oni bili po ničim kriminalizirani, niti su nešto radili protiv države.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, iz ovoga se može zaključiti oni su bili zatvarani, mučeni, prebijani, masakrirani i tako dalje, samo zato što su bili Srbi, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad ste rekli da se jedan broj ljudi vratio, ali da ni onima kojima nisu stanovi porušeni, neki ne žive u svojim stanovima, ne mogu u njih da uđu, zašto?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa po izbijanju rata, svi koji su izbjegli iz svojih stanova i nisu u njima živili tokom rata koji je trajao, izgubili su pravo da se vrate u svoj stan, to je takozvano "stanarsko pravo" koje je nekad vladalo i još uvijek taj zakon je na snazi, da Srbi nemaju pravo na stanove. Na tome se to radi da se to vrati, ne znam kad će to biti, ali se ozbiljno na tome radi da se stanovi, odnosno stanarsko pravo vrati ljudima, Srbima. Tako da su oni izgubili pravo na stanovanje u stanovima u kojima su živili i to im predstavlja ozbiljan egzistencijalni problem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad je donet taj zakon da Srbi nemaju pravo da se vrate u svoje stanove koje su napustili zbog toga što ste sad opisali da im se događalo?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa ne znam sad to tačno, da li je to bilo 1992. godine ili 1995. godine. Ne znam zbilja, pošto sam bio reintegriran tek 1995. godine pa, a mislim da je zakon već bio donesen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači u sadašnjoj Hrvatskoj pravnoj državi, taj zakon još uvek je na snazi i Srbi ne mogu da se vrate u svoje stanove?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne, ti su stanovi, neki su otkupljeni, neki dodjeljeni drugima, a neki stoje prazni, pa izbjeglice koje su izbjegle iz Istočne Slavonije, Hrvati i iz Bosne kad su došli u hrvatsko građanstvo, oni su se uselili u te stanove, ili neki drugi građani Hrvatske koji nisu imali stambeno rješenje, oni su se uselili, otkupili stanove i sad su oni njihovi vlasnici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da ...

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, prevodioci kažu da nisu mogla da čuju vaše poslednje pitanje. Molim vas da usporite malo i pravite pauze između pitanja i odgovora, a što se odnosi i na svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu gospodine Kvon, ja sam mislio da vodim računa o tome, ali praviću pauzu. A da li možete da mi kažete nešto, sad ste mi opisali to u Pakracu, a da li možete da kažete nešto, da ne bih ponovo čitao, čuli ste i rekli da je to tačno, o ovim logorima u Slavonskoj Požegi. Za Srbe, naravno, pitam o tim logorima. Da li imate kakva saznanja o broju Srba koji su bili internirani u te logore i o postupcima prema njima?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Nemam saznanja o broju ljudi koji je bio. Ono što sam čuo to isto su bili premlaćivani i mučeni. Inače, to je tada važno kao neko pravilo da na tim sukobljenim stranama koje su bile u tom mjestu oko Pakraca, Zapadnoj Slavoniji, da su na srpskoj strani Hrvati bili dobijali batine i mučeni, a opet na hrvatskoj strani to se događalo Srbima. Ja ne znam u kakvim su oni bili kontakt vezama, ali se dalo zaključiti da se gotovo znalo za svakoga kad se liši slobode, baš ne za svakog, ali za većinu i da je to dizalo tenzije i želju za osvetom jednih prema drugima. Znači, tako se dešavalo, to sam kao pojavu opisao pošto ste vi nekoliko puta apostrofirali Pakrac, tako je bilo i u okolnim selima, ali za ljude u Požegi ne znam, jedino znam da su dobijali teške batine i da su iz tih zatvora često išle razmjene između srpske i hrvatske strane, da su Hrvati razmjenjivali Srbe, a da su Srbi razmjenjivali Hrvate, svako iz svojih zatvora odvodili su na razmjenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, a koliko je u tom ... Evo ja sam vam pročitao samo jedan deo ovih zatvora za Srbe, a koliko je to bilo srpskih

zatvora za Hrvate za koje vi znate?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa ono što sam ja nabrojao u Zapadnoj Slavoniji, to je bilo Miokovićevo, Bučje, Voćin, dole u Okučanima. To su bili zatvori, a onda je bilo, za te zatvore znam. Ostalo su bili sukobi i ubijanja kao što su Balinci i Četekovac ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, znate za ta četiri. I koliko je bilo Hrvata u ta četiri zatvora koje su držali Srbi?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne znam isto taj broj, teško je reći pogotovo za Staru Gradišku, ne znam, a gore na Bučju ne volim procjenjivati, radi se o ljudima, ne bih htio ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li tačno da ste 1991. godine, oktobra meseca vi živeli upravo na Bučju nekih 30 dana?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste. Ne baš samo na Bučju, ali i na Bučju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, tu je bio i taj zatvor?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste, u tom selu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Znači živeli ste tu 30 dana i videli ste taj zatvor. Molim vas, to je, znači, zatvor u kome su Srbi držali Hrvate. Pretpostavljam, s obzirom na funkciju koju ste imali, da ste morali biti obavješteni šta je bilo u tom zatvoru, koliko je ljudi bilo, ko su bili ti ljudi i kakav im je bio tretman?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pošto se vežete na moju funkciju koju sam imao, još jedanput da vas obavijestim, ako se ne sjećate, ja gore nisam imao nikakvih ovlaštenja, već je gore samo bila vojna vlast, odnosno Teritorijalna odbrana, to je funkcionisalo. Ja nisam imao mogućnosti ili pravo, kako su mi oni rekli, da guram svoj nos u stvari koje me ne trebaju, po njima, interesovati. Zato ne znam koliko je bilo ljudi u tom zatvoru. Znam da su bili civili, većinom, koji su bili pokupljeni na prilazima na liniji razdvajanja i da je možda bio mali broj vojnika koji su u ratu bili zarobljeni. Među tim vojnicima je bilo i Srba i od njih sam čuo da su bili tučeni, da su bili tučeni i jedni i drugi, premlaćivani, a neki su odvođeni i ubijeni, ali nisam mogao imati uvida, jer je to bilo pod kontrolom Teritorijalne odbrane koja je cijelo vrijeme bila tamo i bila je protiv mene pa nisam imao pravo da priđem ili uđem u tu oblast.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali nije baš mnogo verovatno da

niste mogli da se obavestite, jer među meštanima se obično sve zna, zna se i ko šta kuva za ručak, a ne da li ima nešto u zatvoru i koliko ljudi. Koliko je ljudi bilo tada u tom zatvoru?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne mogu vam odgovoriti, jer ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste li bili u toj zgradi?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A jeste li videli tu zgradu?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Nisam prilazio blizu te zgrade, tako da ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ne znate ni kako izgleda ta zgrada?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste li sigurni?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Siguran.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koliko je najviše moglo biti ljudi tamo?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa možda stotinjak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko od njih su bili Srbi, a koliko Hrvati?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa možda jedno 10 Srba, ostalo Hrvati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koliko vojnici, a koliko civili?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: To ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da ne idemo dalje po tome. Kad govorite o događajima u Pakracu, na strani 4 u poslednjem pasusu vi objašnjavate da je opština Pakrac donela odluku da ostane u Jugoslaviji i ako Hrvatska napusti Jugoslaviju. Je li to samo stanovništvo donelo odluku ili ste vi to organizovali?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: To je bila odluka Skupštine Opštine Pakrac, ne stanovništva, nego delegata stanovništva u opštini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je neko sugerirao da treba da donesete takvu odluku?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa to je bilo posle razdruživanja Hrvatske od Jugoslavije i onda su tu Srbi glasali da žele ostati. To je bila kao jedna politička gesta da se da do znanja da Srbi žele da ostanu u Jugoslaviji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali koliko ja razumem, to nije bilo u sklopu onog referenduma koji ste pre toga imali, je li tako? To je bilo pre ili posle?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Prvi referendum je bio za kulturnu autonomiju 1990. godine. Ovo je bilo negdje oko 21., 22. februara 1991. godine, a drugi referendum je bio za ostanak u Jugoslaviji 12. maja 1991. godine. To je bilo, znači, između dva referenduma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je bila sadržina ovog referenduma za kulturnu autonomiju?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa to se tada govorilo, ne mogu sad znati detalje, davno je bilo, ali to se govorilo o političkoj i kulturnoj autonomiji Srba u Hrvatskoj, kao početak nečega da se zaštiti srpski identitet u Hrvatskoj. Ne znam detalje svega toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je ta autonomija podrazumevala obrazovanje na srpskom jeziku, upotrebu ćirilice, funkcionisanje srpskog kulturnog društva "Prosvjeta", otprilike, dakle ravnopravan tretman u pogledu zaštite nacionalnog identiteta u kulturnih potrebama u školovanju, odnosno obrazovanju, kulturi i tako dalje? Je li se na to svodilo?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Mislim da je bio pravi način da se to izvede, da se zaštiti srpski kulturni identitet, da ne ponavljam one stvari koje ste vi sada naveli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da su posle toga usledili veliki pritisci? Šta vi znate, na primer, o otpuštanju Srba iz policije, iz javnih službi, iz medija, iz zdravstva i tako dalje u Hrvatskoj u toku 1990. godine, kad još nije bilo nikakvih sukoba?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da, to je bilo vrijeme kada su otpuštanja počela, bili su počeci otpuštanja, pogotovo iz policije, a kasnije ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Izvinite što vas prekidam, izvinite gospodine Kvon, ja neću da žurim. Šta je to kad kažete u početku otpuštanja iz policije, kad je to u početku?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne bi mogao govoriti o datumima tačno, ali mislim krajem 1990. godine da je počelo otpuštanje iz policije i iz državnih javnih službi, dio Srba koji su smatrani da su preko, da ih ima više nego što je po nacionalnom sastavu. Vršen je pritisak na policiju i na državne službe, pogotovo u ovim općinama gdje je pobjedio HDZ sa velikom većinom. Kasnije je to uzimalo tokom 1991. godine više maha, to otpuštanje s posla.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vi imate predstavu otprilike koliko je u tom početku i pre izbijanja sukoba otpušteno Srba iz policije, iz javnih službi, iz medija, iz drugog radnog odnosa i tako dalje?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Nemam taj broj, nemam ni procjenu zbog toga što to kad se događalo, to je stvaralo velike tenzije i ne mogu procjenjivati, zbilja, o broju koliko je bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, da li imate vi neka saznanja da osim iz javnih službi, policije, medija, zdravstva i tako dalje, da su Srbi otpušteni i iz preduzeća, iz privrednih organizacija?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: To je bilo kasnije, to sam čuo tokom 1991. godine, pogotovo u Zagrebu i u većim mjestima, gdje su preduzeća bila brojna. To sam čuo da su zbog toga dobijali otkaze, samo što su Srbi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo što su Srbi, ni iz jednog drugog razloga?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da, tako sam to čuo od ljudi koji su dobili otkaz.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To su vam rekli ljudi koji su otpušteni?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi da li vam je poznato da su uglavnom svi direktori, odnosno ljudi na rukovodećim mestima u privredi koji su bili srpske nacionalnosti u Hrvatskoj otpušteni isto odmah na početku, odnosno smenjeni, neki možda zadržali neki posao u tom preduzeću, ali smenjeni sa funkcija i postavljeni novi? Da li ste o tome nešto čuli?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jesam, čuo sam o tome, da se to događalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To se događalo, sa tom širinom, znači po

svim tim oblastima, od policije, državne uprave, medija, zdravstva, privrede i tako dalje, poprimilo oblik jedne opšte diskriminacije i šikaniranja Srba u Hrvatskoj?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa počelo je da poprima, počelo je da poprima opšti status diskriminacije i strah Srba da će izgubiti posao, a to je bilo više na prostoru gdje su Srbi bili manjina, znači govoreći od Zagreba, Siska, Požege, tamo prema Bjelovaru i drugim mjestima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači tamo gde su Srbi bili u izrazitoj manjini, tamo su ove diskriminatorne mere bile najveće, je li tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da, tako je. Tamo gdje je HDZ pobjedila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu. To znači da tamo gde je pobjedio HDZ program, je bio da se Srbi rasteraju. Da li je tako ili ne?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja ne znam da li je to bio njihov program, ali znam da je to ono što se dešavalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada ste prvi put čuli za slučajeve odvođenja ljudi, za protizakonita hapšenja, za slučajeve ljudi koji su nestali bez traga, ubistva od Zagreba do Vukovara, u različitim oblastima, kada ste prvi put čuli za takva događanja?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Prvi put sam čuo polovinom 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jutros sam citirao jedan izveštaj koji je Mesić potvrdio, rekavši da ga je i on video kada je preuzeo predsjednički položaj. Taj izveštaj datira iz 1991. godine. U njemu Hercog, Tuđmanov savetnik, govori o nezakonitim hapšenjima Srba, slučajevima njihovog nezakonitog zatvaranja, on misli na hapšenja Srba, ne moram da vam prevodim sa hrvatskog na srpski jezik i kaže da su svi njihovi tragovi izgubljeni, da nije poznato jesu li živi ili mrtvi. Zna li za to?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne, nisam znao za taj izveštaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je taj izveštaj objavljen u javnosti posle dolaska nove vlasti?

SUDIJA MEJ: Svedok je već rekao da ne zna ništa o tome. Hajde da krenemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu, gospodina Mej. Recite mi, molim vas, nakon što su postavljene te čuvene barikade, da li je tačno da ste vi utvrdili da Vlada u Srbiji, Vlada u Beogradu nema čak saznanja o tome, pre nego što se to videlo u sredstvima javnog informisanja i o toj vrsti, o toj vrsti otpora?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Nisam razumio kad kažete da li smo mi to utvrdili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da Vlada u Beogradu nije imala nikakvo učešće u tome, niti je imala nikakva saznanja o tome? Ja imam u vidu i vašu izjavu, ali odgovorite mi, bez obzira, vi znate sami šta ste rekli.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Koliko ja znam, to je napravilo lokalno stanovništvo, samoinicijativno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da je pakračka policija tokom noći postavila barikade, ali je JNA zahtevala da se uklone. Pripadnici MUP-a Hrvatske su to iskoristili i 2. marta 1991. godine su ušli u grad, razmenili vatru s pakračkim policajcima, što će reći pucali jedni na druge, razoružali nekoliko njih, u međuvremenu stigla JNA i počeli pregovori između JNA i MUP-a Hrvatske. Dva dana kasnije počelo je razoružavanje preostalih pripadnika pakračke policije i oružje je vraćeno policiji. Onda kažete: "Četiri pomoćnika Petra Gračanina, saveznog ministra unutrašnjih poslova došli su u Pakrac. Sećam se da je jedan od njih rekao da je Hrvatska legalna država i da pakrački policajci moraju da vrate oružje, jer će ih inače uhapsiti savezna policija i predati ih MUP-u Hrvatske. Srbi u Pakracu su bili razočarani", i tako dalje, posle se sve smirilo, je li to tako?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako je došlo uopšte do postavljanja barikada, da li možete da mi objasnite?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja mislim da sam to u privatnoj sjednici objasnio, a mogu ponoviti.

SUDIJA MEJ: Privatna sednica.

(privatna sednica)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, mislio sam da smo se odavno vratili na otvorenu sednicu. Mislio sam da smo na otvorenoj sednici, gospodine Mej, zato što je svjedok imao samo nekoliko činjenica da nam da na privatnoj sednici. Ja ne mogu da trošim vreme i vraćam se na pitanja koja sam već postavio, to smo već pokrili, ali bih voleo da znam, mislim da se suviše insistira na ovim zatvorenim, privatnim sednicama, raspravama. Svjedok C-037 nije izložen opasnosti zbog objavljivanja ovoga šta mi ovde pričamo, jer ionako svi znaju ko je on. Da li je tačno da je ova crveno-bela i belo-crvena šahovnica nađena u logorima smrti, u koncentracionim logorima, u Jasenovcu na primer? Da li je to tačno?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da, tačno je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi onda smatrate da su samo stariji ljudi, kako kažete, starije generacije bile uznemirene i uzrujane? Da li mislite da su imali razloge, vrlo dobre razloge da budu uzrujani? Da li je bilo razloga da budu zabrinuti, ako ne i uplašeni za ono šta predstoji?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Da, jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je ono šta smo maločas raspravljali o logorima, o otpuštanjima, o prebijanjima i ubijanjima i tako dalje bilo potvrda da su njihovi strahovi bili opravdani?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa na neki način da, jer su to bili počeci, prvi koraci koji su ljude zastrašivali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da upravo region Zapadne Slavonije ima duboke ožiljke od masovnih zločina u Drugom svetskom ratu i da su ljudi tu sasvim opravdano morali biti osetljivi?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li postoji neka porodica srpska u tom delu, iz koje nije bilo žrtava u Drugom svetskom ratu? Evo da tu stanem, pa ću nastaviti kao drugo pitanje, drugi deo rečenice.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne znam. Teško je moguće, ali možda je i bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li postoji neka porodica srpska u Zapadnoj Slavoniji, naravno izuzimajući one koji su pobjegli pre nego što su počeli sukobi, koja nije nekoga izgubila u ovim napadima hrvatske policije i

vojske na srpska naselja i srpske kuće?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Izvinjavam se, ako možete ponoviti pitanje, nisam razumio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li postoji u tom delu, znači u Zapadnoj Slavoniji, neka porodica kojoj niko nije stradao u ovim napadima 1991., 1992. do 1995. godine na Zapadnu Slavoniju, izuzimam naravno one koji su pobeгли pre 1991. godine, otišli u Srbiju ili negde?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ima, jer ima onih srpskih porodica koje su se borile u hrvatskoj vojsci i bili zajedno tamo, tako da ima i takvih porodica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ima li mnogo?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Nema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi zamerate u vezi s tim događajem, koliko sam ja razumeo, to vam je na petoj strani, peti pasus, vi zamerate da je u sredstvima informisanja ...

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, primećujem da citirate iz pisane izjave svedoka već nekoliko puta. Da li vam je namera da se stalno vraćate na tu izjavu i želite li da i sudije imaju tu izjavu, jer mi je za sada nemamo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ovo je njegova izjava koju sam ja dobio od vas. Zar nije ona uključena u materijal?

SUDIJA MEJ: Ne, grešite. Setite se da smo mi sudije. Vama je te dokumente dostavilo Tužilaštvo. Mi nemamo te dokumente. Sada vas pita sudija Kvon, želite li da mi isto imamo primerak te izjave ili ne?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svakako da želim, ali, koliko se sećam, do sad ste uvek imali i gledali primerke izjave, tražili rečenice i tako dalje, a ja bih se zaista zapitao zašto i da li je ova logična greška da vas ne razlikujem?

SUDIJA MEJ: Mi izjave nemamo i to smo vam već i pre rekli. Mi nemamo izjave svedoka, osim ako se one ne obelodane u skladu sa pravilima koja predviđaju, kao što znate, prihvatljivost pisanih izjava. Te izjave imamo, dakle one dostavljene u skladu s pravilima, a druge nemamo. Dajte nam sada tu

izjavu i neka izjava dobije broj kao dokazni predmet. Ako sam dobro shvatio, ima šest izjava. Na koju se vi, gospodine Miloševiću, pozivate? Evo, imamo je.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Možda mogu da pomognem. Gospodin Milošević se možda poziva samo na belešku istražitelja o svedočenju svjedoka, a to imate pred sobom.

SUDIJA MEJ: Da, tako je, beleška istražitelja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja imam izjavu svedoka od 19. marta, ne 19. mart, izvinjavam se, 1., 2., 3. i 4. mart 2002. godine. To je ta izjava.

SUDIJA MEJ: Da, ovo je sažetak, to imamo. Hvala. Imamo, imamo ovu izjavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro, mogu li onda da nastavim?

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine C-37, vi zamerate što je u sredstvima informisanja ovo šta se dogodilo, znači šta smo maločas opisivali delom na zatvorenom, delom na otvorenom delu, da je predstavljeno kao dramatičan događaj. To je, na neki način, vaš stav. Zar zaista mislite da takav događaj u Pakracu ne spada u dramatične događaje?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Spada, ali je o tom događaju napisano da je bilo i poginulih, čak su njihova imena iznošena, a to nije bilo. Zato sam rekao da su bili drugačije prikazivani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A kako je došlo do toga da se govori o poginulima kojih nema? Da li ste uspeli da ustanovite ko je dao taj izveštaj? Je li taj izveštaj dao neko iz Pakraca ili neko je izmislio u štampi?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Koliko se ja sjećam, to je neki novinar došao i napisao reportažu iz Pakraca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači neko ko je došao tu, napisao je reportažu, posmatrao puškaranje, sukob i napisao reportažu.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja ne znam šta je on posmatrao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dobro, vi kažete da nije bilo razloga da Srbi beže, jer im nije pretila opasnost sa hrvatske strane.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Za koji to period govorite, molim vas?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo sad ću da vam to kažem tačno. Kažete, u stvari, nije bilo razloga za odlazak, jer nije pretila vojna opasnost sa hrvatske strane. Međutim, ja ne mogu da, u novembru, decembru 1991. godine, znači to je kraj 1991. godine, a onda, da, znači, vi kažete nije bilo razloga za odlazak Srba, jer im nije pretila vojna opasnost sa hrvatske strane. To sam vas citirao, a onda pominjete i amandmane. To imate na strani 18, drugi pasus odozdo u vašoj izjavi, kažete "mogao sam da vidim da se manipuliše ljudima u Zapadnoj Slavoniji, na primer kada je SDS", to je vaš stranka, je li tako, "želeo da prouči amandmane na Ustav Hrvatske, ljudi nisu htjeli da slušaju, već su zahtjevali da im se da oružje, pošto su čuli glasine da su se Hrvati naoružali". Znači, oni su čuli glasine da su se Hrvati naoružali, a da li su te glasine bile istinite da su se Hrvati naoružali ili nisu?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Sada ste u prvom komentaru i u ovom drugom pomešali dva događanja. Ovo je kraj 1991. godine, prvo što ste govorili, a ovo drugo je početak 1991. godine. Znači nekih devet meseci razlike. Ako ćemo o prvom govoriti, znači kraju 1991. godine, kad su se povlačili Grubišinpoltjci ka Daruvaru i ostale općine, uopšte nije bila jaka koncentracijska snaga hrvatske vojske. Znači nije bilo tako velikih pritisaka da su oni pred vojnom moći ustupili. Dokaz je da su na području Daruvara tek nakon pet, šest dana ušli u srpska sela, pa ih onda devastirali i palili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad se to tačno desilo?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa, recimo, Daruvar se povukao oko 15. novembra, a ovi su ušli negdje pet dana posle, da li 15. ili 20. novembra, sad ne znam tačno. Znači, u tim selima nije bilo borbi, oni se povlačili iz tih sela, opet govorim pred strahom, jer se govorilo o velikim koncentracijama snaga hrvatske vojske koja dolazi, jer ljudi nisu imali dovoljno u sebe pouzdanja, tamo nije bilo nikakve vojske, Jugoslovenske narodne armije koju su oni očekivali, da će navodno doći i onda su, pošto su bili prepušteni sami sebi, povukli su se. Onda su sutra ušle hrvatske snage, da li su bili domobrani ili hrvatska garda ili hrvatska vojska, ja ne znam, ali uglavnom su ušli u ta sela Zapadne Slavonije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta se dešavalo u tim selima?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa ta su sela onda danima pljačkana, paljena, a bolje kuće su minirane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJEi: Šta su bolje kuće?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: One koje nisu mogle da gore, te su minirane, znači koje su bile od čvrstog materijala, te su minirane. I tako su prošla sva ta sela koja su bila pod srpskom kontrolom u ratu, ali ovo vaše drugo pitanje ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da se zadržimo na prvom. Dakle, upravo vas zato pitam, jer mi se čini nelogičnom vaša tvrdnja da nisu imali razloga da budu uznemireni i da beže, kada sad sami govorite da kad su oni pobjegli odatle pred hrvatskim snagama, da su oni popalili ta sela, prvo pljačkali, popalili i minirali. Pa zar to ne demantuje ovaj vaš stav da oni nisu imali čega da se plaše i da beže?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Te snage koje su ušle u ta sela nisu bile dovoljne da pobjede domaće Srbe, jer zapaliti kuću može jedan čovjek i jedno selo može zapaliti jedan čovjek. Ja ne znam kolike su kasnije ušle snage, da su bile jake ušle bi isti dan kad su Srbi izašli. Ja po tome računam. Sela nisu zapaljena u jednom danu, ona su danima pljačkana i paljena. Znači imalo se vremena skoncentrirati snaga, doći civila i ne znam ko je došao, ja ne znam, ali znam da su sela spaljena. Zato govorim da nije bilo razloga da se napušta taj prostor. Moglo se zadržati i živiti tamo. Pa mislim da neki od lokalnika koji su to vodili, nisu bili dorasli tome, da ih je hvatala panika i da su tako izmanipulisali ljude.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa su izmanipulisali ljude da pobjegnu, umesto da se bore, je li Vi to tvrdite?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa mislim da su trebali ostati tamo da sačuvaju svoje selo, a ne da odlaze odande. To je još uvijek moje mišljenje. A ovo drugo što ste me pitali, kad je objavljen film o Špegelju, o naoružavanju, to je strašno ljude uplašilo, jer su oni tad zaključili da se Hrvati naoružavaju i osjećali su se nesigurnim. I tada kada smo mi davali amandmane na Ustav u Okučanima, tad je bio gospodin Košutić naš gost, da nam pomogne, tada su to bili amandmani, tada vi niste mogli sa ljudima razgovarati o amandmanima na Ustav, nije ih to tada ni interesovalo, već su samo tražili oružje. Kažu, "ako imam pušku, ja se osjećam sigurno" i to je bila jedna masovna pojava kod ljudi. Da, strah je bio takav da su tražili oružje i bio je pritisak na sve vođe političke da to urade. Onaj ko je to odbijao smatran je da je izdajica, da ne vodi brigu

dovoljnu o ljudima. Ali kasnije sam ja uvidio, negdje tokom šestog mjeseca 1991. godine, kada sam išao, ovo kad je bilo kod Borova Sela, ne znam sad tačno kad je bilo, da li u maju mjesecu, kad sam se vraćao onda sam vidio kroz hrvatska sela od Osjeka prema Slavonskoj Požegi, vidio sam uveče kako ljudi izlaze s puškama u rukama. Vidio sam da su i Hrvati naoružani. Ne znam ko sve i ne znam po kojoj osnovi i ne znam po kojoj liniji, da li samo HDZ, da li i drugi, ali sam vidio da nose oružje, a onda su se u isto to vrijeme i Srbi naoružavali. Neko kupovao u početku, ne znam ko ih je snabdjevao, uglavnom mnogo se toga kupovalo i naoružavalo. To je bilo dosta pojava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakva su vaša saznanja o tome kad je formiran taj takozvani "Zbor narodne garde"?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja mislim da je on formiran negdje 1991. godine, u ljeto. Ne znam tačan podatak, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko su bili pripadnici tog Zbora narodne garde?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Mislim da su to bili dobrovoljci i deo policije, ne znam sad tačno. Znam da je bio formiran, da se zvao Zbor narodne garde, ali ne znam iz kojih ...

prevodioci: Mikrofon za svedoka.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne znam iz kojih su redova regrutirani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad ste opisali, dakle, od onih logora sa mučenjima do ovih bežanja, paljenja i tako dalje i svega šta se dešavalo. Sad imam jedno sasvim, ovako, opšte pitanje. Posle vašeg prvog dana svedočenja u novinama nekim kod nas izašlo je svedok C-37 optužio Miloševića da je planirao granicu Karlobag - Karlovac - Virovitica. Pošto nisam mogao nikako da povežem sa onim šta sam ovde čuo, osim sa kartom koju ...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, to ne zvuči kao korektno pitanje. Možete da pitate svedoka o glavnom iskazu, a ne o načinu na koji je to prenosila neka novina. Koje je pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja pitam svedoka, pošto nisam to zapazio, da li je on to mene optužio u svom ovde svedočenju, da sam ja planirao granicu Karlobag ...

SUDIJA MEJ: Ne, ne. To nije bitno. Ono šta je rekao, on je rekao ono šta je rekao. On ne može da komentariše. Vi možete da to iznesete naknadno, a mi ćemo da donesemo svoju odluku. Nemojte sve vreme da raspravljate. Pređite na sledeće pitanje. Možete da ga pitate nešto šta je relevantno za njegovo svedočenje, ali da ga pitate o pisanju neke novine nije umesno, a on ne treba ni da daje neke komentare na svoja sopstvena svedočenja, a upravo to vi tražite od njega. To jednostavno nije dozvoljeno. Koja je vaša poenta? Ako nam kažete koja je vaša poenta, onda bismo mi možda to mogli da formulišemo u neko pitanje koje je prihvatljivo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Reći ću vam, gospodine Mej, ako mi dozvolite da kažem. Pretpostavljam da imam pravo da pitam u vezi s nekim dokaznim predmetima koji su ovde u glavnom svedočenju predočeni svedoku da ih komentariše. Ako je svedoku predočen jedan dokazni predmet, a ja za vreme glavnog ispitivanja ne ...

SUDIJA MEJ: U redu, naravno da imate pravo na to. Dajte onda da uzmemo dokazni predmet. Propisan način da to uradimo je da mu podnesete dokazni predmet, a onda da mu postavite pitanje. Koji je to dokazni predmet o kome želite da ga pitate? Mi ne znamo koji je to dokazni predmet.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Bila je jedna mapa Hrvatske na kojoj su bile dve prave linije, odnosno jedna samo prelomljena linija koja označava ...

SUDIJA MEJ: U redu, u redu. Dajte nam da nađemo tu mapu.

SUDIJA KVON: Izgleda da je to tabulator 3 dokaznog predmeta 326.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da, da, ta karta je pokazana. Stavite je, molim vas, na ovaj projektor, vidim je ja čak odavde, a svedok je sigurno vidi sa 50 santimetra. Stavite je na projektor. Evo, vidite tu mapu, gospodine C37.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Vidim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ona vam je tu pokazana. Kakve to veze ima sa bilo kakvim stavom Beograda, da li znate da mi odgovorite?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: To je vezano za parolu Šešelja "Karlobag -

Karlovac - Virovitica”.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čekajte, molim vas. Pustite vi parolu Šešelja. Da li ste vi ikad čuli, mislim razni političari razne stvari izjavljaju u razna vremena, da li ste vi ikad čuli i jednog predstavnika vlasti, kao što znate Šešelj je bio opozicija i jednog predstavnika vlasti, počev od mene u Srbiji ili predsednika Vlade, ili nekog ministra ili nekog iz Jugoslavije, generala, na primer, da govori o tome da je to nekakav plan koji tu je vama predočen na toj mapi? Da li je iko ikad ...

SUDIJA MEJ: Sačekajte trenutak. Dozvolite mu da odgovori. Ovo je važno pitanje. Nema smisla da nastavljate dalje, a da mu niste dali da odgovori.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ne, ja nisam to čuo od državnih službenika Vlade Srbije i Vlade Jugoslavije. Ja sam rekao za čega je to bilo vezano kao crta, kao linija, kao granica.

SUDIJA MEJ: Možemo li onda da razumemo, svedoče C-037, da vi nikada niste čuli da iko u Vladi govori o ovoj liniji?

SVEDOK C-037: Ne.

SUDIJA MEJ: Koliko se ja sećam, vi ste rekli da ste videli nekog, možda i grešim, podsetite nas šta ste rekli u vezi sa tim, da je ova linija nekako povezana sa srpskom Vladom?

SVEDOK C-037: Možda sa rečenicom da će Srbi živiti u jednoj državi.

SUDIJA MEJ: Da, ali kako to povezuje Vladu sa ovom linijom?

SVEDOK C-037: Mislim da sam tu rečenicu povezo sa gospodinom Miloševićem, da će Srbi živiti u jednoj državi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kako, da stavimo na stranu ...

SUDIJA MEJ: Izvinjavam se, samo da završim. To nam još uvek ne objašnjava zbog čega ova konkretna linija jeste na ovoj karti, u čemu je njen značaj.

Shvatam da kažete da je ona povezana sa Velikom Srbijom, ali možete li da nam razjasnite ovo, možda i ne možete, ne znam.

SVEDOK C-037: Ovdje je Krajina, ovdje Zapadna Slavonija, a Šešelj je dolazio u Krajinu, dolazio u Zapadnu Slavoniju i govorio o ovoj granici, o ovoj liniji.

SUDIJA MEJ: To je ono šta je govorio Šešelj. Sad mi je jasno. Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kad je to bilo?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa Šešelj je to govorio 1991. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A pa dobro, je li onda on bio, je li imao neku stranku onda?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li bio možda u Parlamentu?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste. Ja mislim da jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste li sigurni?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja mislim da je osnovana Radikalna stranka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li on bio u opoziciji?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kome u opoziciji?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Vama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa kako onda možete da povežete, na primer, čak i da je govorio o tome, ja, na primer, ne znam da je o tome govorio, čak i da je govorio, kako to možete da povežete sa nekim stavom Vlade Srbije ili mojim, o tome šta je po vašemu neko nešto nekad rekao iz opozicije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja sam rekao da to povežujem uz njegovo ime.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ja ne znam da li je to on rekao, ali to je ovde povezano na vašem svedočenju protiv mene, kao što vidite. Prema tome, taj dokazni predmet ...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, nemojte da se bavite time šta je neko pisao u nekim papirima. Govorimo samo o ovom svedočenju, a mi ćemo da sudimo o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je vama poznato da ta rečenica koju ovde mnogi zloupotrebljavaju, "Srbi u jednoj državi", ne govori, "će biti", nego je bila vezana za objašnjenje da je Jugoslavija interes svih jugoslovenskih naroda, a da srpski narod ima poseban interes za očuvanje Jugoslavije, jer samo uz postojanje Jugoslavije svi Srbi žive u jednoj državi, bez obzira što su u različitim republikama? Da li je to vama poznato? Da li znate kako je došlo do iskrivljavanja tog citata, da se to odnosi samo na tu jednu državu, Jugoslaviju, tadašnju Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ja nisam ni ispravljao niti izvrtao citat, vjerujte mi. Ja samo kažem, znam da su Srbi željeli da ostanu u Jugoslaviji i da žive u Jugoslaviji kao državi, to znam, a ovu liniju sam povezivao sa izjavom tog čovjeka, da ne ponavljam, ali ja ne znam za te izmjene i te inverzije, ovo što ste vi rekli, za ovo "će" i slično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi interpretirate na taj način. Pa Srbi su živeli u jednoj državi dok je postojala Jugoslavija, ali su i svi Hrvati živeli u jednoj državi. Zato i sada imaju probleme Hrvati u Bosni, veće nego što su zamišljali, jer se polako prazne pod pritiskom, ne šalju decu da se školuju u Sarajevo, nego u Zagreb ili u Split i pod pritiskom su. I tako i Hrvati su živeli u jednoj državi i Muslimani su živeli u jednoj državi, zato sam i govorio da je Jugoslavija rešenje za sve jugoslovenske narode ...

SUDIJA MEJ: Gde je pitanje? Gospodine Miloševiću, gde je pitanje? Ja vas pitam šta je vaše pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitanje je upravo bilo, da pojasnim, vi ste rekli, tu rečenicu koja je vrlo tačna i vrlo humana i vrlo razumna, povezali sa nekakvim govorom. Čak ste rekli da je to bilo u Kosovu Polju (Fushe Kosove), taj govor je inače u Kosovu Polju izvanredan govor i potpuno suprotan onome šta se ovde tvrdi, a imali su prilike svi da ga pročitaju. Dakle, ko vam je to ulio u glavu da smo mi ...

SUDIJA MEJ: Ne, ne možete, gospodine Miloševiću, dalje da držite svoj govor. Vi ćete sami naknadno da svedočite i imaćete prilike da pričate o tome. Imate li još pitanja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Kako da ne, pa ja imam još tri sata sutra, gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Jeste, imate. Onda krenite dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Idem, idem dalje. Dobro, znači bez obzira što Srbima nije pretila vojna opasnost, po vama, iz Hrvatske, a pokazalo se da im je i te kako pretila, jer su im sva sela popaljena kad su pobjegli, oni su ipak pobjegli umesto, kako vi tvrdite iz ovoga šta sam sad razumeo, da je trebalo tu da ostanu i da se tuku, jer bi onda sačuvali svoje kuće, verovatno bi i njih onda neko optužio da su izvršili agresiju na te svoje kuće?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Ako mogu da kažem ...

SUDIJA MEJ: Da, da, voleo bih da vi svedočite, mada tako ne izgleda.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, ja i sada mislim da nije bilo razloga da oni odu, ja u to vjerujem, jer ima i argumenata za to što govorim. Tamo gdje su Srbi bili u Hrvatskoj u svojim selima i gdje nije bilo sukoba, sela su ostala čitava. Prema tome i da Srbi nisu otišli tada, kao što su ostali kod Pakraca dolje niže, ta su sela ostala čitava. Ja ne opravdavam, to je bila odmazda, to je bio zločin nad tim selima i ljudima, ali nije bilo koncentracija snaga, ponavljam, da je prijetila njima da ode. A znam da nije bilo ni dobre volje s druge strane da Srbi ostanu. Ali ne živi se samo od tuđe volje, mora se živiti i od svoje volje, da ono što vam pripada da tamo i ostane. I kad kažu boje se, nisam mislio da se boje da čine neke zločine, ne znam ni ja šta sve, ali da se odbrani i mislim da Hrvatska ne bi tada ušla u Zapadnu Slavoniju, a ono što je kasnije učinila, to je posebna priča.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To ovako objašnjavate: da li su uopšte u Hrvatskoj Srbi drugo išta činili nego se branili na teritoriji na kojoj su živeli nekoliko vekova? Da li su oni išli da osvajaju hrvatske teritorije ili su branili teritorije na kojima oni žive i koje su bile njihove?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Pa dolje kod Drniša bilo je i osvajanja hrvatskih sela, što ne pripadaju Srbima, koja ne pripadaju Srbima. Bilo je i nešto na Kordunu, odnosno Baniji, sad ne znam tačno, ali je problem što u ovoj sre-

dini gdje su Srbi držali vlast, nisu smjeli popaliti hrvatska sela i nisu smjeli hrvatske civile koji su tamo bili ili isterati ili pobiti, ali i toga je bilo. Ja ne kažem da nije bilo nacionalnog nepovjerenja među njima, ali to nije u redu. Kao Donji Čaglić kod Pakraca, kada je već došla vojska, ako je bilo jedan ili 10, ne znam ni ja koliko ekstremista, ali drugi nisu morali biti ubijeni, oni su mogli ostati živi, jer borba, ako se braniš da živiš na svome, ne daje ti pravo da potjeraš drugoga i da to opravdavaš, ali to opravdavaju svi "braneći Srbe, činio sam zlo drugome". Mislim da to nije u redu. I mislim da nije bilo dovoljno pokušaja da se izbjegne to zlo, a imam razloga da tako mislim. Ja sam rođen u Hrvatskoj i moji roditelji su rođeni u Hrvatskoj i oni su prošli Drugi svjetski rat i sve im je pobijeno od porodice i oni su kao djeca u logoru bili ustaškom, ali iz tog logora su ih Hrvati spasili. Znači, mi imamo kroz istoriju da smo se klali između sebe, ali imamo u istoriji da smo spašavali jedni druge, a mislim da je onda to bilo teže činiti nego sada. Ja živim u uvjerenju da smo i mi Srbi trebali učiniti još više da ne dođe do toga. To je moje uvjerenje, ja to ne mogu promijeniti. Ja znam kakva je država i poznam te strahove i vidio sam moga oca kako se boji, ali bi ujedno govorio, "jeste, ustaše su mi pobile sve u porodici, ali su me Hrvati spasili iz logora", a imao je 12 godina, nije imao 30, bio je dijete, pa je to znao. I u ovome ratu išli su sa Hrvatima i išli su u partizane. Mislim da nismo dali jedni drugima šanse da zajedno to riješimo, da se tako ne pokoljemo. O tome ja stalno razmišljam i razmišljam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine C-037, mislim da tačno razmišljate i mislim da niko ne može i nema pravo da ubija drugoga zato što je sam izložen opasnosti, ako time ne spasava svoj život, ako to nije u okviru njegove samoodbrane i što se tiče tih ekscesa o kojima vi govorite, pomenuli ste neko selo oko Drniša, pa ste pomenuli još jedno kod Benkovca i tako dalje, ali niste odgovorili na moje pitanje. Da li je tačno, dakle, uz izuzetke koje niko ne može da opravda i ne treba da ih opravdava, niti bi bilo ko prihvatio da ih opravda, uz te izuzetke da li je tačno da su u tim kriznim godinama Srbi uglavnom, znači, po pravilu isključivo branili svoj kućni prag i teritorije na kojima su živeli? Uz sve ekscese, što kažete koje niko ne opravdava, ali generalno gledano, da li je tačno da su oni branili svoja sela, svoje domove, svoj kućni prag na kome su bili ugroženi? Je li tačno ili nije?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Uglavnom da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da to razjasnimo: a zločine, to ne oprav-

dava niko. Hrvatski Sabor je 1990. godine doneo amandman, kako se zove, 68. i ukinuo ćirilicu kao pismo. Je li tako? Kakvo je bilo reagovanje u Zapadnoj Slavoniji na to? Da li mislite da se polako ta evolucija atmosfere straha počela da javlja sa tim prvim, ovako, rekao bih na izgled, tek onako ne baš dramatičnim promenama, ali u suštini i na dugi rok dramatičnim? Kažite mi o atmosferi tada.

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste da je to negativno zvučalo među srpskim stanovništvom, pogotovo što su oni Hrvatsku slavili zajedno sa Hrvatima i što su bili poštteni narod i što je pismo bilo ravnopravno. I oni su se tu smatrali da su diskriminirani i željeli su da njihovo pismo bude ravnopravno, jer to je bilo stečeno pravo, nešto s čim smo mi živili godinama i to ih je uznemirilo.

SUDIJA MEJ: Ponovo ne čujemo ovde nikakva pitanja. Morate da pravite pauze zbog mikrofona i ovo mora da bude poslednje pitanje pre kraja rada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Događaji koji su kasnije usledili, posle tog, kako bih rekao prvog alarma, da li su dalje eskalirali, u stvari u jednu atmosferu straha i ugroženosti na koji ste vi reagovali, kako ste sami rekli, spontano i na osnovu osećanja samih građana tamo gde su živeli?

SVEDOK C-037 – ODGOVOR: Jeste, pogotovo kad je uslijedilo to da su Srbi izgubili konstitutivnost, da postaju manjina, a kad postaneš manjina, ljudi su doživljavali kao manje vrednim. A pošto se stalno govorilo da su Srbi privilegirani, da su oni na položajima, da su ne znam na kojim mjestima, oni su normalno to doživljavali kao sledeći atak na sebe, odnosno kao porast diskriminacije.

SUDIJA MEJ: Moramo sada da prekinemo sa radom zbog toga što je traka pri kraju.

SUDIJA KVON: Samo jedna stvar. Moram da se izvinim za jednu svoju grešku. Uz pomoć sekretara sam shvatio da optuženi ne citira iz beleške istražitelja, već iz pisane izjave koja je uzeta 1., 2., 3. i 4. maja ove godine. To sam hteo da kažem, tako da ipak treba da imamo izjavu.

SUDIJA MEJ: Sada prekidamo sa radom i počinjemo ponovo sutra u 9.00.

Fond za humanitarno pravo